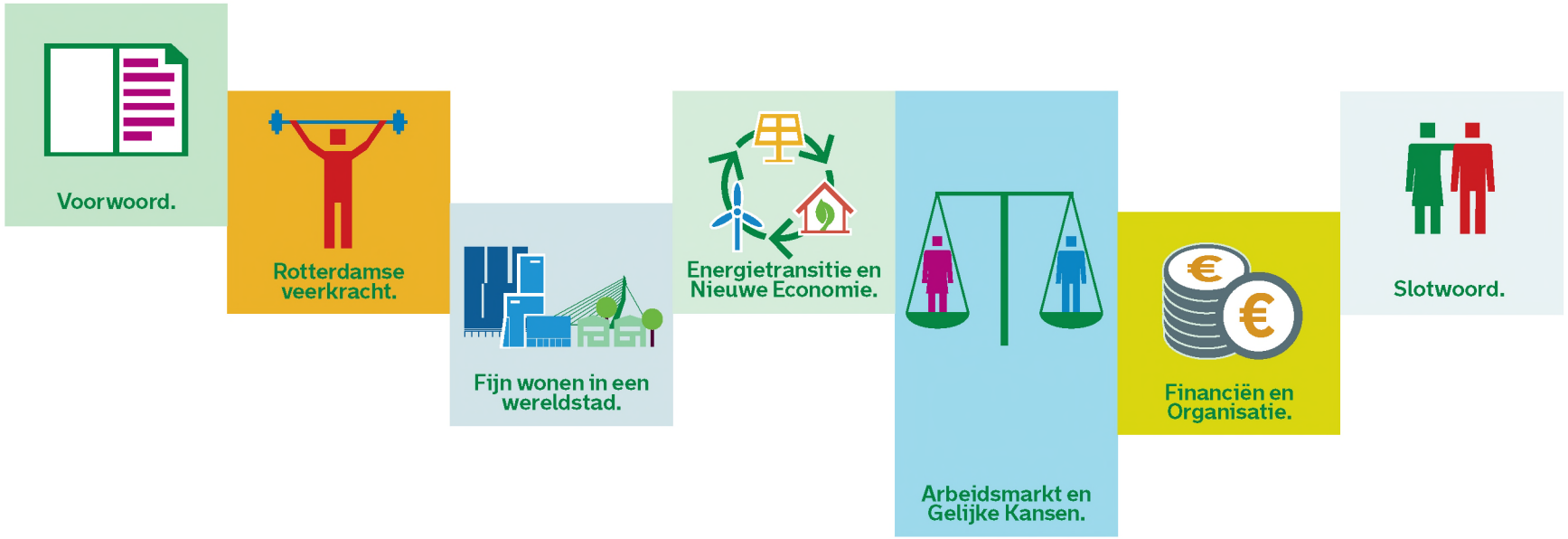
Bestuurlijke Eindverantwoording college Rotterdam.

2018-2022

Gemeente Rotterdam

Voorwoord.

Geachte leden van de gemeenteraad, beste Rotterdammers,

We begonnen deze collegeperiode in 2018 met het motto 'Nieuwe energie voor Rotterdam'. Met nieuwe energie, een open vizier, hard werken, durf en heel veel hart voor de stad.

Met de gemeenteraadsverkiezingen in aantocht maken wij nu, na vier jaar, de balans op. Hoe staat het met onze ambities voor de stad? Wij gaan daarover graag met u in debat. Allereerst willen wij de raad en alle betrokken bewoners, ondernemers en partijen in de stad bedanken voor hun inzet en toewijding. We zagen een aantal forse uitdagingen, waarop we positieve veranderingen wilden realiseren samen met partners in de stad: Rotterdam duurzaam maken op een manier die werk oplevert. Meer huizen bouwen dan we ooit hebben gedaan, een taaloffensief inzetten én zorgen dat we de ontspannen samenleving kunnen zijn waar we allemaal van dromen. Halverwege de rit kwam daar nog een ongekend grote uitdaging bij: de coronacrisis, met forse impact op het dagelijks leven van de Rotterdammers, op de plannen van ondernemers in de stad, op de raad en de ambtelijke organisatie. Met een wendbare houding, met veerkracht en saamhorigheid, hebben we aangetoond dat we ook in lastige tijden als raad en college voorop durven gaan en kunnen vertrouwen op de geen-woorden-maar-daden mentaliteit van de stad. Daar mogen we samen trots op zijn.

Wie de lat hoog legt, waagt de sprong. En haalt wellicht niet op alle onderdelen het volle aantal punten binnen. In deze eindverantwoording nemen we u mee in de resultaten per doorbraak: steeds verantwoorden we hoe we hebben gewerkt aan de ambities en hoe we, waar nodig, hebben bijgestuurd. Helaas hebben we niet alle targets gehaald. Een overzicht daarvan treft u aan in de bijlage. Daarnaast bieden we u inzicht in de stand van zaken wat betreft de financiën en organisatie. In de bijlage een overzicht van de targets met een beknopte toelichting. We verwijzen u naar de portal 'Wat doet de gemeente?' voor een breder inzicht in de doeleinden waarvoor gemeentelijk geld is ingezet. Deze eindverantwoording loopt vooruit op de verantwoording in de jaarrekening 2021.

Ahmed Aboutaleb
Burgemeester

Judith Bokhove
Mobiliteit, jeugd en taal

Arno Bonte
Duurzaamheid, luchtkwaliteit en energietransitie

Christine Eskes
Volksgezondheid, zorg, ouderen en sport

Arjan van Gils
Financiën, organisatie, haven en grote projecten

Michiel Grauss
Armoedebestrijding, schulden-aanpak en informele zorg

Vincent Karremans
Handhaving, buitenruimte, integratie en samenleven

Said Kasmi
Onderwijs, cultuur en toerisme

Bas Kurvers
Bouwen, wonen en energie-transitie gebouwde omgeving

Richard Moti
Werk, inkomen, Nationaal Programma Rotterdam Zuid en EU-Migranten

Vincent Roozen
Gemeentesecretaris

Roos Vermeij
Economie, wijken en kleine kernen

Rotterdamse veerkracht.

Meteen vanaf het begin van de collegeperiode 2018 tot 2022 hebben we gewerkt aan onze ambitie om Rotterdam verder te brengen. Dat deden we op basis van ons coalitieakkoord 'Nieuwe energie voor Rotterdam'. We hebben samen met de stad doorbraken geforceerd op de drie hoofdonderwerpen: **Fijn wonen in een wereldstad, Energietransitie & Nieuwe Economie en Arbeidsmarkt & Gelijke Kansen.** In dit document leggen we verantwoording af over wat we in deze collegeperiode hebben gedaan, en hoe we dit deden. Logischerwijze beschrijven we in deze eindverantwoording ook de gevolgen van de corona-uitbraak voor de stad. Wat we hebben gedaan om de uitbraak te bestrijden en Rotterdam zo snel en goed mogelijk te laten herstellen maar ook om nieuwe wegen te vinden om de stad te versterken. De GGD leverde een enorme inspanning met de vaccinatie operatie, we zagen extra inzet van Stadsbeheer om toezicht te houden op de coronamaatregelen en om extra huisafval op te halen. Het vroeg veel van de stad en op diverse vlakken heeft de gemeentelijke organisatie bijgeschakeld.

De uitdaging om in Rotterdam deze collegeperiode het verschil te maken, kwam door de corona-uitbraak in een ander daglicht te staan: we zijn geconfronteerd met een volksgezondheidscrisis op wereldschaal, een maatschappelijke crisis én een economische crisis. We moesten omgaan met onzekerheden die de meesten van ons niet eerder hadden meegemaakt. Sinds in maart 2020 Nederland in een 'intelligente lockdown' ging, is er een scala aan maatregelen gekomen om Rotterdam zo veilig en gezond mogelijk te houden. We realiseren ons dat veel Rotterdammers ons zijn ontvallen door het coronavirus, en er was én blijft bij veel Rotterdammers bezorgdheid over de gezondheid van hun dierbaren en van zichzelf. Ook de manier waarop we samenleven kwam ter discussie te staan. Het blijft alle hens aan dek om met elkaar deze periode door te komen.

Rotterdam. Sterker Door.

Al meteen bij het begin van de coronasituatie hebben we ons naast de bestrijding van de corona-uitbraak gericht op het herstel van de stad en het bieden van perspectief aan de mensen en sectoren die het hardst geraakt zijn. Goede monitoring gaf ons inzicht in wat er speelde in de stad. Mede daaruit ontstond onze herstelaanpak **'Rotterdam. Sterker Door.'** Die naam werd steeds meer de vlag boven herstartprojecten, zoals vlonderterrassen voor de horeca, een coronaloket voor ondernemers en een zomercampus om leerachterstanden te beperken. 'Rotterdam Sterker Door' kreeg betekenis door de initiatieven van Rotterdammers. We hebben deze zoveel mogelijk ondersteund, met bijzondere aandacht voor ondernemers in kwetsbare sectoren, jongeren en ouderen. Met het Jongerenpanel en de **Jongerentop** hebben we gekeken naar wat er in coronatijd nog wél mogelijk was, zoals ontmoeting in 'live escape room' en het delen van verhalen. Voor veel ouderen lag de dreiging van vereenzaming op de loer. Daarom hielpen we bij initiatieven zoals gezamenlijke maaltijden voor ouderen. Deze en andere initiatieven deelden Rotterdammers via het digitale platform 'Sterker door ideeën'.

We stonden als college in nauw contact met de stad: met belangengroepen, wijkbewoners, ondernemers, jongeren, ouderen. We kijken terug op **waardevolle gesprekken** – die zo nodig vanwege corona online plaatsvonden – omdat die inzicht gaven in plannen, zorgen en behoeften van bewoners. Ontmoetingen en het delen van soms lastige afwegingen zijn onmisbaar in het vertrouwen tussen tussen bewoners en gemeentebestuur. Dat is belangrijk nu dat vertrouwen onder druk is komen te staan. Naast corona zijn daar andere oorzaken voor zoals de toeslagenaffaire bij de Belastingdienst, de trage en gebrekkige afhandeling daarvan, en de lange kabinetsformatie.

We vinden **transparantie** over plannen van het gemeentebestuur belangrijk. We hebben geleerd van ervaringen bij de verbeteraanpak van de Tweebosbuurt en de Fazantstraat, met sloop van kleine, verouderde woningen en de bouw van nieuwe, betere woningen. Er waren bewoners die zich onvoldoende voelden meegenomen in onze afwegingen. We willen voortaan door middel van Stadsvernieuwing 2.0 beter overleggen met bewoners en hebben hiervoor uitgangspunten voor een stadsbreed Sociaal statuut opgesteld.

Investeren in Rotterdammers

Naast de aandacht die uitging naar corona, is er doorgewerkt aan de drie doorbraken. Plannen zijn versneld en er kwam geld beschikbaar gesteld om door te blijven bouwen aan onze stad. We maakten het mogelijk om structureel fors te investeren in de stad. Met de Stadsprojecten zijn we de ontwikkeling van nieuwe, groene iconen gestart, waaronder Hofbogenpark, Hofplein, Rijnhavenpark en het Alexanderplein. Daarbij staat goede groei voorop door te werken aan alles wat nodig is om op een fijne manier te wonen, leven, werken en recreëren. We stimuleerden ook de woningbouw en we gingen door met de verduurzaming. We investeerden ook heel direct in Rotterdammers; het Rotterdamse Scholingsfonds biedt Rotterdammers de mogelijkheid om vaardigheden te ontwikkelen voor de banen in kansrijke sectoren. U leest in onze eindverantwoording meer over onze inzet voor Rotterdam. We zijn best trots op wat we hebben bereikt. Daaraan voegen we meteen toe dat we dankbaar terugkijken op de inspirerende samenwerking met talrijke ondernemers, vrijwilligers in het verenigingsleven, bestuurders van instellingen, de gemeenteraad, gebiedscommissies en wijkraden en natuurlijk vooral met vele, vele betrokken bewoners!

Impact Corona
Wijkprofielen
Staat van de Stad

Fijn wonen in een wereldstad.

Fijn wonen en leven in Rotterdam begint bij een fijn huis in een prettige buurt. Een buurt die schoon, veilig, groen en bereikbaar is. Een plek waar Rotterdammers voldoende gelegenheid hebben om te bewegen en te sporten.

Wonen in een wereldstad

Ambities voor Rotterdam in 2022

- In deze collegeperiode starten we met de bouw van 18.000 woningen, evenwichtig verspreid over Rotterdam en voor alle Rotterdammers.
- In Rotterdam stijgt het aantal woningen, appartementgebouwen, kantoren, schoolgebouwen en andere panden, die geen (verhoogde kans op) wateroverlast bij hevige regenval hebben, van 88% naar 90%.
- In 2022 hebben we 200.000 vierkante meter meer groen gerealiseerd.

Ons college begon met de doelstelling 18.000 woningen te bouwen om de achterstanden uit de vorige bestuursperioden in te lopen. Dit doel is verbreed naar **'Goede groei'**, de essentie van de Rotterdamse Omgevingsvisie die eind 2021 door de gemeenteraad is vastgesteld. In deze omgevingsvisie staan vijf perspectieven die we gezamenlijk met de gemeenteraad én met de stad hebben bepaald: bouwen aan een gezonde, compacte, productieve, circulaire en inclusieve stad. In de omgevingsvisie hebben wij ons, samen met de gemeenteraad, verplicht om de samenhang tussen deze hoofdkeuzes te bewaken, een afweging van belangen te maken en om steeds goede groei van de stad centraal te stellen.

De stad ontwikkelen doe je niet alleen. Voor het bouwen van woningen is goede samenwerking met het Rijk, corporaties, ontwikkelaars en aannemers cruciaal, net als betrokkenheid van bewoners. In het **Woningbouwakkoord** en het **Doorbouwmanifest** zijn afspraken gemaakt met partners om de woningbouw te versnellen en om tijdens de coronasituatie te blijven bouwen. In de bestuursperiode 2018-2022 is tot en met eind 2021 voor 18.215 woningen een vergunning aangevraagd. De bouw van sommige woningen loopt vertraging op, onder meer door materialenschaarste en bezwaarprocedures. De bouw van 15.154 woningen (collegetarget 12) kon wél beginnen. Ook is de planvorming gestart voor enkele projecten met grote aantallen woningen, zoals de Rijnhaven, het Zomerhofkwartier (ZOHO), het herontwikkelingsproject RISE aan het Hofplein, Hart 010 en Brainpark. Met deze planvorming leggen wij de basis voor de stad van de toekomst en komen er op de middellangetermijn veel woningen bij. Naast deze grotere projecten dragen vele kleinere projecten, bijvoorbeeld in de Hoek van Holland en Hoogvliet bij aan de woningbouwopgave. De plannenvoorraad telt tot eind 2029 nog ruim 50.000 te bouwen woningen. In nieuwe plannen wordt de afgesproken segmentering toegepast, daarmee zijn we steeds beter in staat om de gewenste programmatische verdeling te halen. Over de gehele collegeperiode is 29% sociale woningbouw gerealiseerd, 19% midden segment, 24% hoger segment, 25% topsegment, en voor 3% is de programmering bij de gemeente nog niet bekend. Specifiek voor studenten zijn we gestart met de ontwikkeling van ruim 1.400 studentenkamers.

De vitaliteitsatlas die deze periode is ontwikkeld, biedt inzicht in de bundeling van opgaven in de Rotterdamse woningvoorraad. Denk daarbij aan verduurzaming, achterstallig onderhoud, funderingsproblemen, asbest, loden leidingen etc. Een groot deel van de huidige woningvoorraad is niet voldoende toekomstbestendig. De opgaven zijn ongelijk verdeeld over de stad. Dit bevestigt dat voor sommige buurten een gerichte aanpak nodig is. Hiervoor heeft het Rijk 40 miljoen beschikbaar gesteld via het Volkshuisvestingsfonds.

Bij de aanpak van de Tweebosbuurt en de Fazantstraat gaf een deel van de bewoners aan zich onvoldoende meegenomen te voelen in de afwegingen die wij hebben gemaakt. In reactie daarop zijn wij gestart met pilots **Stadsvernieuwing 2.0** en betrekken wij in een vroeger stadium bewoners bij onze plannen. Samen met hen en met woningcorporaties kijken we wat de buurt nodig heeft. Daarnaast zij wij gestart met de ontwikkeling van een stadsbreed sociaal statuut. Daarin staan de afspraken tussen gemeente en alle corporaties en huurders over hoe deze spelers met elkaar omgaan bij de herstructurering van complexen of gebieden.

De woningmarkt is gedurende deze collegeperiode in heel Nederland op slot geraakt. Ook in Rotterdam vraagt het creativiteit om de doorstroming op gang te krijgen en een passend woningaanbod voor starters te realiseren. We hebben de afgelopen jaren de volgende stappen gezet:

- Versnelling van de bouw van 6.100 woningen in de sociale sector en het middensgement. Dit is gelukt met behulp van de **Woningbouwimpuls** van het Rijk. Vanuit de eerste aanvraag kregen wij in september 2020 21 miljoen voor Feyenoord City en 25 miljoen voor de gebiedsontwikkeling noordrand Zuiderpark, Een tweede aanvraag voor een Woningbouwimpuls is december 2021 toegekend waarbij 11 miljoen voor de bouw van 1.500 woningen op het Codricoterrein is toegezegd. Van deze woningen valt de helft in de betaalbare segmenten. Doel: een groter aanbod in het middensegment, zodat meer mensen uit woningen in de sociale sector doorstromen en er ruimte ontstaat op de sociale woningmarkt.
- Invoering van een **opkoopbescherming** in de vorm van een **zelfbewonings-plicht**. Deze maatregel moet voorkomen dat investeerders bestaande woningen wegkapen. Zo krijgen starters en woningzoekenden met een middeninkomen meer kans om een woning te kopen tegen een redelijke prijs. Tegelijk bevorderen we met deze maatregel de leefbaarheid van de wijk.
- Voorkomen en bestrijden van misstanden in de particuliere verhuur en borging van eerlijke prijzen met **'Goed huren en verhuren'**. Het gaat onder andere om voorlichting en huurdersondersteuning, extra inspecteurs in de wijk en de introductie van een verhuurdersvergunning. Daarnaast zijn de kamerverhuurregels aangescherpt en is voorrang op woningen voor bewoners met maatschappelijke beroepen ingevoerd.

Monumenten, beeldbepalende gebouwen en stadsgezichten illustreren de geschiedenis van onze stad. Net als onze nieuwe iconen draagt ons erfgoed bij aan de trots van de bewoners. Met de **Erfgoedagenda** Rotterdam is in de afgelopen jaren veel bereikt. Er is vaart gemaakt met de aanwijzing van gemeentelijke monumenten, voor 120 objecten is de beschermingsprocedure opgestart. Met de 'Kerkenvisie' heeft het religieuze erfgoed aandacht en nieuwe kansen voor de toekomst gekregen. In ruim driekwart van de stad zijn Cultuurhistorische Verkenningen vastgesteld en is het erfgoed nu goed verankerd in de bestemmingsplannen.

Wonen is veel meer dan alleen het hebben van een woning. Door de beperkingen die corona met zich meebrengt, ervaren we meer dan ooit hoe belangrijk het is om te wonen in een gezonde stad en in een wijk die uitnodigt om naar buiten te gaan. De komende 10 jaar krijgt groen volop ruimte in de **Stadsprojecten**: Alexanderplein, Schouwburgplein, Hofbogenpark, Hofplein, Westblaak, Park Maashaven, Rijnhavenpark, en Getijdenpark Feijenoord. Ook hier staat goede groei en fijn wonen, leven, werken en recreëren voorop.

Met het programma **Rotterdam gaat voor groen**, hebben wij 21,5 hectare nieuw zijn groen gerealiseerd, waarvan ruim 12 hectare in de buitenruimte. Zo'n 200 straten en pleinen zijn groener gemaakt. Daarmee is niet alleen het collegedoel gehaald, maar hebben we vooral de stad mooier gemaakt, samen met buurtverenigingen, corporaties en woningeigenaren. In 1.275 straten waren in 2021 bewoners bezig met buurtgroen en hebben geveltuinen de straten verfraaid. Tevens zijn of worden 20 schoolpleinen omgevormd tot groenblauwe pleinen voor avontuurlijk spelen met water en groen.

Met het **Uitvoeringsprogramma Rivieroevers** werkten wij aan de herinrichting van het Eiland van Brienenoord, de Crooswijksebocht, de Leuvekolk - inclusief de vispassage - , de Keilehaven en de herinrichting van de kades van de Rotte tussen Noorderbrug en Goudsesingel. Zo kunnen Rotterdammers steeds meer recreëren langs onze rivieren en genieten van het water.

Groen maakt de stad aantrekkelijk, draagt bij aan de gezondheid van inwoners en bevordert de biodiversiteit. Biodiversiteit regelt het klimaat en de waterkringloop, zuivert water en lucht, breekt organisch afval af, bestuift planten en verspreidt zaden, beschermt tegen ziektes, en zo meer. Hoog tijd dat Rotterdam hiervan werk maakt: de **Uitvoeringsagenda Biodiversiteit** is een primeur. Deze agenda is gericht op herstel, behoud en versterking van de Rotterdamse biodiversiteit in alle leefgebieden in de stad.

Met het programma **Rotterdams Weerwoord** hebben wij samen met waterschappen, woningcorporaties, scholen, ondernemers en de Rotterdammers geïnvesteerd in een klimaatbestendige stad. Het gaat hierbij om forse maatregelen, zoals de aanleg van waterbergingen en waterbuffers op of onder pleinen. Het gaat daarnaast om kleinere maatregelen, zoals een regentonnenactie. Bewoners zien steeds meer de noodzaak van maatregelen die de stad aanpassen aan de klimaatverandering en tegelijkertijd de leefomgeving verfraaien. Zij steken samen met ons de handen uit de mouwen; in de afgelopen twee jaar zijn door Rotterdammers ruim 165.000 tegels gewipt en zijn op verschillende plekken samen met de bewoners stenige binnentuinen vergroend. Voorbeelden zijn het Heliportcomplex en Spetterflat in Delfshaven. Met deze ingrepen in de stad is er gezamenlijk voor gezorgd dat in totaal 3.296 panden (3%) beter beschermd zijn tegen schade en overlast bij hevige regenval (collegetarget 10). Dit is aanzienlijk meer dan de circa 2.500 (2%) waarnaar we oorspronkelijk streefden.

De sportieve, bereikbare stad

Ambities voor Rotterdam in 2022

- Fijn wonen en leven betekent óók een prettige, groene en veilige wijk met voldoende goede scholen, zorg, winkels, cultuur, een goede bereikbaarheid en ruimte om buiten te spelen en sporten. In de plannen voor een groeiend Rotterdam zorgen we dat deze factoren steeds goed in balans zijn.

Rotterdam is een sportstad, voor topsportevenementen, maar vóór alles voor de bewoners die alleen of met elkaar plezier beleven op velden, in zalen, op straten en en in parken.

We hebben op verschillende manieren ingezet op **sportdeelname en gezondheid**. Door de coronaperiode is die inzet deels anders geweest dan voorzien. Veel activiteiten waren gericht op instandhouding van sportaanbieders en het terugleiden van Rotterdammers naar sport en bewegen. 'Corona' heeft geleid tot meer besef hoe bepalend iemands lichamelijke conditie is om gezond te blijven. Daarom is er ingezet om mensen die nog niet sporten te stimuleren wél te gaan sporten. Ook is ingezet op terugdringing van bewegingsarmoede en overgewicht bij de jeugd. Zo zijn er 5 extra 'golden sports verenigingen' gekomen: een laagdrempelig aanbod voor 55+'ers met afstand tot bewegen.

Verder zijn er 22 schoolsportverenigingen waarbij 67 scholen en 59 sportaanbieders betrokken zijn en waardoor wekelijks zo'n 2.600 kinderen in beweging zijn. In 2019 en 2020 is het schoolsport-clinicprogramma uitgebreid naar alle **Lekker Fit!-scholen** en scholen in het speciaal onderwijs. Er kwam een uitbreiding van de Lekker Fit!-Kinderopvanglocaties van 145 naar 192. In het voortgezet onderwijs zijn de gezonde kantines uitgebreid met 21 locaties.

We hebben **verenigingen ondersteund** in het opvangen van de (vaak wijzigende) coronaregels. In 2020 en 2021 is noodsteun verleend aan de exploitanten van sportaccommodaties. Door de financiële en adviserende ondersteuning door onze gemeente is tot op heden geen enkele vereniging als gevolg van corona omgevallen.

Het Actieprogramma **Speeltuinverenigingen** beschrijft toekomstscenario's waarmee deze verenigingen hun maatschappelijke waarde voor de stad kunnen vergroten. Hierbij kan het gaan om ruimere openingstijden, toegankelijkheid voor de hele wijk en een intensiever gebruik van speeltuinen voor bijvoorbeeld sport-, scouting- en buurtactiviteiten. Sinds november 2021 helpen verenigingsconsulenten speeltuinverenigingen bij het behoud van vitaliteit en de ontwikkeling naar toekomstbestendige verenigingen. Voor deze ondersteuning is anderhalf jaar uitgetrokken.

Naast breedtesport voor alle Rotterdammers, is de **topsport** van belang. NOC*NSF hernieuwde de accreditatie voor het Centrum voor topsport en onderwijs (CTO). Rotterdam faciliteert dit centrum samen met de gemeenten Den Haag en Dordrecht, het NOC*NSF en verschillende sportbonden. Sinds het voorjaar van 2021 heet deze samenwerking het 'TeamNL-centrum Metropool'. Sinds de zomer van 2021 huisvest Rotterdam het turnprogramma voor de TeamNL-heren. Met de komst van dit programma en het 010Puntenplan Turnen maken partners in de sport het mogelijk de hele sportpiramide te versterken. Het geldt als voorbeeld voor volgende TeamNL-programma's. De Willem Alexander Baan werd het thuis voor het kanosprintprogramma dat in komende jaren mogelijk de topsportstatus van NOC*NSF ontvangt.

In mei 2021 verhandigden de burgemeesters van Rotterdam en Den Haag aan de Amaury Sport Organisation hun bid op de Grand Départ van de Tour de France 2024 of 2025. Deze organisatie maakt in maart 2022 bekend welke stad de Grand Départ van 2024 mag organiseren. Vooruitlopend op dat besluit is in september 2021 Rotterdam Cycling on Tour in het voortgezet onderwijs gestart. De ambitie van de start van de Tour de France zorgde voor voldoende magie om via dit scholenprogramma in de laatste maanden van 2021 al ruim 3.000 jongeren van 12 tot 14 jaar enthousiast op een racefiets te krijgen.

We hebben stappen gezet om de gebiedsontwikkeling **Feyenoord City** tot uitvoering te brengen door o.a. het vaststellen van het bestemmingsplan en de grex door de raad. Desondanks is het niet gelukt onze ambitie om tijdens onze collegeperiode een definitief positief besluit te nemen over de gebiedsontwikkeling te realiseren. Door recente ontwikkelingen in de bouwsector heeft de Betaald Voetbalorganisatie (BVO) Feyenoord besloten om het plan voor een nieuw **stadion** te heroverwegen. Op het moment van schrijven van deze eindverantwoording zijn wij met de partijen in gesprek over het vervolg. Over het wel of niet bouwen van een nieuw stadion zullen Stadion Feyenoord en BVO Feyenoord gezamenlijk de balans moeten opmaken. Zij hebben aangegeven daarvoor tot de zomer van 2022 de tijd te willen nemen. Als college hechten wij een groot belang aan de gebiedsontwikkeling Feyenoord City. Begin februari 2022 vindt besluitvorming plaats in de raad over de grondexploitatie. Wij staan nog steeds achter het vastgestelde Masterplan Feyenoord City. Deze gebiedsontwikkeling zorgt voor een groot aantal nieuwe woningen, ook in het betaalbare segment en geeft een impuls aan omliggende wijken. Ook krijgt de stad een nieuw en aantrekkelijk gebied om te verblijven, met meer groen en een verbeterde aansluiting op de rivier. Het is voor Rotterdam Zuid en de stad als geheel van belang om een gebiedsontwikkeling met een nieuw stadion te realiseren.

Goede bereikbaarheid van de stad en goede voorzieningen in de stad dragen bij aan fijn wonen en leven. Bovendien is het een belangrijke voorwaarde voor de 'goede groei' die we voor ogen hebben. We stimuleren duurzame vormen van mobiliteit. Met de vaststelling van de Rotterdamse Mobiliteitsaanpak begin 2020 hebben we principiële keuzes gemaakt voor een andere mobiliteit in de stad: minder doorgaand verkeer en meer ruimte en veiligheid voor fietsers en voetgangers. Dit zien we bijvoorbeeld terug in de ontwerpuitgangspunten voor het Hofplein.

Door de coronasituatie namen beduidend minder mensen de bus, tram en metro. Het aantal fietsers nam juist verder toe; dit lag in het najaar 2021 ca. 10% boven het niveau van voor corona. Met de realisatie van 3.328 fietsparkeerplekken in 2021 bij o.a. OV-knooppunten Capelsebrug, Centraal Station en de binnenstad stimuleren we Rotterdammers nog vaker **de fiets te pakken**. De nieuwe fietsparkeerplekken in de binnenstad vloeien voort uit de Fietsparkeerstrategie. Op Zuid komen er in februari 2022 bij de Noorderhelling nieuwe parkeer- en reisvoorzieningen. In Hoek van Holland zijn al nieuwe P+R-voorzieningen voor automobilisten gerealiseerd. De doelstelling om in het centrum 1.200 parkeerplekken op te heffen is behaald.

In 2021 stelden we voor het eerst speciaal loopbeleid vast. Een enquête wees uit dat er 99 knelpunten voor **voetgangers** zijn. Met het loopbeleid pakken we bij de knelpunten de ontbrekende schakels in de looproutes aan, komen er meer veilige oversteekplaatsen en laten we obstakels verwijderen langs wandelroutes voor ouderen.

In de afgelopen periode is een aantal grote projecten succesvol afgerond: **de renovatie van de Maastunnel en de herinrichting van de Coolsingel**. De ombouw van het hoofdtraject van de Hoekse Lijn (de 'Ombouw') is sinds september 2019 in bedrijf; de officiële opening volgde in november dat jaar. Momenteel is de verlenging van de lijn, de Metro aan Zee, in uitvoering. Naar verwachting kan de metro in de zomer van 2022 de eerste passagiers tot aan het strand brengen.

De derde **stadsbrug** of -tunnel geldt nog steeds als belangrijke randvoorwaarde voor een goed bereikbare, zich verdichtende stad. We zijn met Rijk en regio een verkenning gestart voor een Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT). Het gaat om een programma voor een nieuwe oeververbinding tussen Feijenoord en De Esch, met een hoogwaardige ov-verbinding van Kralingse Zoom tot Zuidplein. In 2022 ronden we de verkenning af en wordt de voorkeursvariant gekozen.

Voor een snelle busverbinding van Zuidplein naar Rotterdam Centraal via de Maastunnel zijn de noodzakelijke middelen gereserveerd. In 2023 is de eerste versnelling van de bestaande busdienst voorzien. Onze aanvraag voor het Nationaal Groeifonds is positief beoordeeld. Daarmee is 1 miljard gereserveerd om openbaar vervoer in onze regio te verbeteren op en rond het spoor van Leiden tot Dordrecht. Het nieuwe kabinet heeft de middelen overgeheveld naar het mobiliteitsfonds, zodat besloten kan worden over de definitieve toekenning.

In het coalitieakkoord hebben wij ons een inhaalslag voorgenomen voor het **onderhoud** van gemeentelijke eigendommen in de openbare ruimte. Dat zijn bijvoorbeeld bruggen, wegen en tunnels, maar ook al het groen in de stad. De inhaalslag is noodzakelijk om de stad veilig, mooi en aantrekkelijk te houden. Dankzij een uitgebreide inventarisatie van de staat van onderhoud en levensduur van al deze 'assets' en ons nieuwe investeringsbeleid kunnen we blijvend investeren in de stad. Extra budget is vrijgemaakt voor vervanging, renovatie en restauratie. Bij de voorjaarsnota 2021 zijn de financiën verhoogd voor de kapitaallasten van de gemeentelijke eigendommen voor de jaren 2022 en verder. Zo zorgen wij dat de basis op orde is.

Op tijd, duurzaam en slim afval inzamelen, zodat de straten **schoon** zijn en Rotterdammers zich thuis voelen in hun eigen buurt. Dat was ons streven. Immers, afval en rommel rondom containers en zwerfafval vormen al jaren een ergernis voor veel Rotterdammers. Dat het lastig is het tij te keren, is ook deze periode gebleken. In het efficiënter ophalen van het huishoudelijk afval is een flinke slag gemaakt. Sinds 2019 zijn in alle wijkcontainers vulgraadsensoren geplaatst. Na een periode van kinderziektes werkt dit systeem goed. Op basis van de verzamelde gegevens maakt Stadsbeheer nu slimme planningen voor de inzameling van afval. Met meer ritten op zater-, zon- en feestdagen, als het aanbod van afval groter is, sluiten deze planningen beter aan op het ritme van de stad.

Handhaving is een belangrijk speerpunt geweest. Voor het eerst gebruikten we daarbij beelden en data van camera's, die zijn geplaatst voor handhaving van de openbare orde en veiligheid. Met de beelden signaleerde Stadsbeheer naastplaatsingen sneller en ruimden de medewerkers deze sneller op. Bovendien werden de beelden gebruikt voor de inzet van zogenaamde flying squads: mobiele teams die op wisselende hotspotlocaties handhaafden. Met succes! Het aantal sancties op naastplaatsingen steeg van 5.114 in 2018 naar 9.210 in 2019. In 2020 vroeg de corona-uitbraak inzet van toezicht en handhaving op andere zaken. Daardoor daalde het aantal sancties naar 5.879. In 2021 pakten de handhavers de draad weer op, met een stijging van het aantal boetes tot gevolg naar 10.206 in heel 2021.

Gelukkig doet de gemeente het niet allemaal alleen. We hebben ingezet op de werving van meer containeradoptanten en hebben sinds 2018 500 meer Rotterdammers bereid gevonden om een container bij hen in de straat of buurt te 'adopteren'. Zij controleren de container en houden deze netjes, werken kleine naastplaatsingen weg en maken melding van grote naastplaatsingen.

Over 2020 haalde Stadsbeheer per inwoner gemiddeld 296 kg restafval op. Dat is evenveel als aan het begin van de collegeperiode. In 2019 was dit 276 kg per inwoner. De hogere waarde in 2020 is geheel toe te schrijven aan de coronasituatie, waarbij veel mensen thuis werkten. Pakketbezorging nam een vlucht door bestellingen online en daarnaast klusten veel mensen in huis en tuin. Het **afvalscheidingspercentage** is gestegen van 30,8% in 2018 naar 36% in 2020. Prognose over 2021 op basis van de cijfers van het eerste half jaar, is dat we een scheidingspercentage van 37% zullen realiseren. De cijfers over heel 2021 zijn in het voorjaar van 2022 bekend.

Van Zooi naar Mooi, het programma Rotterdam Circulair, werkt aan de grondstoffentransitie in en van de stad. Daarbij wordt ingezet op gedragsverandering van Rotterdammers. Verschillende evenementen in wijken en buurten hebben bewoners geholpen in het circulair denken en doen. Daarnaast stimuleren en ondersteunen we circulaire ondernemers. Dat gebeurt met een subsidieregeling en het Circulair Loket. Dit loket is hét startpunt voor alle vragen over ondernemen met afval. Bewoners krijgen niet langer ongeadresseerd drukwerk bezorgd, tenzij zij een ja-ja-sticker op hun brievenbus hebben geplakt. Deze 'opt-in-maatregel' bepaart jaarlijks 5 miljoen kilogram papier.

Een veilige stad

Ambities voor Rotterdam in 2022

- Ons doel is dat het veiligheidsniveau in 2022 is gestegen ten opzichte van 2018. Het gemiddelde niveau van de laagst scorende 18 wijken moet zijn verbeterd, en het niveau van de laagst scorende 5 wijken stijgt significant.
- Kwetsbare wijken kunnen rekenen op extra inzet en een gerichte aanpak om overlast en veroorzakers daarvan krachtig aan te pakken.
- Het aanpakken van ondermijnende criminaliteit heeft onze extra aandacht.

Iedere Rotterdammer moet zich veilig voelen en zich vrij kunnen bewegen. Dit grondbeginsel in onze stad is vastgelegd in het coalitieakkoord. De corona-maatregelen hebben iedereen laten voelen wat een noodgedwongen beperking van bewegingsvrijheid inhoudt. Dat maakt dit beginsel extra betekenisvol.

Het college had drie targets ten aanzien van het wijkprofiel specifiek voor de veiligheidsindex geformuleerd. De eerste, een hoger veiligheidsniveau van geheel Rotterdam, is gehaald met een stijging van 108 in 2018 naar 110 in 2022. De tweede target is ook gehaald. De gemiddelde score van de 18 wijken die in 2018 lager scoorden dan 100 is verbeterd van 88 naar 93. De derde target, de 5 laagstscorende wijken op de veiligheidsindex van 2018 laten in 2022 een stijging van 5 punten zien, is helaas niet gehaald. Bij 4 wijken is de score gestegen met meer dan vijf punten maar bij de wijk Carnisse is deze met 1 punt gedaald van 86 naar 85. We zien in Carnisse echter wel een verbetering van 4 punten ten opzichte van de meting in 2020 (81). Aangezien de laatste twee jaar is ingezet op zichtbare aanwezigheid van de overheid in kwetsbare wijken ziet het college deze resultaten als bevestiging dat deze aanpak loont, maar ook als bevestiging dat dit een proces van de lange adem betreft.

Veiligheid is mensenwerk, dus het werk van politiemensen, handhavers en andere professionals. Het is ook 'werk' voor alle betrokken Rotterdammers die naar elkaar omkijken. Ons college is trots op de Rotterdammers die in deze moeilijke coronatijd hun schouders eronder hebben gezet. Dat waren heel verschillende mensen: jong en oud, ondernemers, leraren, ouders, zorgverleners, trambestuurders, en zo meer.

Bij de start van deze collegeperiode hebben we financiën vrijgemaakt voor 50 extra fulltimeplekken voor **handhavers**. Zij zijn ingezet om de aanpak in de focuswijken te versterken. De handhavers hebben tijdens de coronasituatie een belangrijke rol gespeeld in het toezicht op de naleving van de diverse maatregelen. Met het project 'Versterking samenwerking' hebben we gezorgd voor een intensievere samenwerking tussen politie en de gemeentelijke handhavers.

Kwetsbare wijken, zoals de **focuswijken**, kregen een gebiedsgerichte aanpak. In Bloemhof, Hillesluis, Carnisse, het Oude Westen/Centrum en Delfshaven zijn stadsmariniers actief. In wijken als Beverwaard en Lombardijen, Bospolder-Tussendijken en Rozenburg werken partijen samen om veiligheid te verbeteren. Dat gebeurt met extra camera's, een mosquito bij jongerenoverlast, en met maatregelen op het gebied van high impact crime, verkeersoverlast, ondermijning en straatintimidatie. Daarnaast investeren we in de sociale infrastructuur door de inzet vanuit het jongerenwerk of netwerken met sleutelfiguren.

Een belangrijk speerpunt van ons college is de aanpak van **ondermijnende criminaliteit**. Hiervoor hebben we extra geld vrijgemaakt. De thema- en gebiedsgerichte aanpak is verbreed. We pakken onder meer drugscriminaliteit en mensenhandel aan, evenals illegale prostitutie, crimineel vermogen, criminele motorbendes en misstanden in de vastgoedsector. Ook richten we ons op kwetsbare branches als autoverhuurbedrijven, horeca, shisha-lounges en opkopers. Voor de haven is in 2021 een gebiedsgerichte aanpak ingezet. De drugsvangsten worden elk jaar groter. Ook in 2020 was er sprake van een recordvangst. Om deze aanpak aan te scherpen is de Uitvoeringsagenda opgesteld, een plan met 22 actiepunten, opgesteld met de publieke- en private partners in de haven. Voor de Uitvoeringsagenda is een claim neergelegd bij de minister van J&V van €33 miljoen. Een fundamentele aanpak heeft structureel geld van het Rijk nodig voor een lange periode.

De criminaliteitscijfers laten te zien dat het aantal **high impact crimes** de afgelopen 4 jaar verder is gedaald. Het gaat om woninginbraken, straatroven en overvallen. De aanpak bestaat uit de drie pijlers: preventie, daderaanpak en nazorg aan slachtoffers. De daling van high impact crimes is al langer zichtbaar en is daarmee niet alleen een effect van de coronasituatie. Daarnaast is er juist een toename van cybercriminaliteit. Dit college heeft specifiek ingezet om de cyberweerbaarheid van jongeren, senioren en ondernemers te vergroten. Verder zijn we een van de initiatiefnemers geweest van FERM, een samenwerkingsverband gericht op het versterken van de digitale weerbaarheid van bedrijven in de haven.

In de aanpak Rotterdam Veilig Vooruit zijn 45 locaties op straat veiliger ingericht. Het gaat om plekken die Rotterdammers onveilig vinden of waar de kans op ongelukken groot is. In reactie op de motie Veilige Straten hebben we een plan gemaakt om de maximumsnelheid van 30 km/uur tot de nieuwe norm binnen Rotterdam te maken.

Cameratoezicht is een belangrijk instrument. Sinds 2018 zijn er 83 camera's bijgekomen. Het aantal mobiele camera's is ook gegroeid. Doordat alle analoge camera's zijn vervangen door digitale exemplaren, is de kwaliteit van de beelden aanzienlijk verbeterd.

Ons college heeft bepaald dat er in Rotterdam maximaal 40 **coffeeshops** mogen zijn. Momenteel zijn er 39 coffeeshops; er zijn geen nieuwe coffeeshops bijgekomen. Het huidige beleid bepaalt namelijk dat de gemeente geen nieuwe vergunningen afgeeft. Met de in 2019 ingezette aanpak voor **shishalounges** liep hun aantal terug van 47 in 2018 tot 33 in 2021.

Excessief **geweld** - en messengeweld in het bijzonder - kreeg in 2021 extra aandacht. Er is een uitgebreide aanpak begonnen, gericht op jeugdige plegers. Aan de ene kant investeren we in bestuurlijke en strafrechtelijke maatregelen, zoals het toevoegen van wapenbezit als grond voor een openbaarvervoerverbod en extra fouilleren van veelplegers. Aan de andere kant is er specifieke aandacht voor **preventief jeugdbeleid** en de samenwerking met onderwijsinstellingen en jongerenwerk.

Energietransitie en Nieuwe Economie.

Een duurzaam, energiezuinig Rotterdam met een betere luchtkwaliteit. Dát is wat we met het coalitieakkoord beoogden. Daarbij wilden we de keuzes, maatregelen en investeringen die daarmee gepaard gaan gebruiken als vliegwiel voor een nieuwe economie, en meer kansen en banen voor Rotterdammers.

Een energieneutrale stad

Ambities voor Rotterdam in 2022

- De stijging van de CO_2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend.
- In 2022 is de gemiddelde luchtkwaliteit in de hele stad verbeterd t.o.v. het niveau van 2017. Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO_2 wordt overschreden.
- Nieuwe en bestaande woningen maken we zoveel mogelijk energiezuinig en duurzaam.
- In 2019 ligt er een Rotterdams Energie- en Klimaatakkoord van overheid, bedrijven en maatschappelijke organisaties

In 2019 heeft Rotterdam een eigen Klimaatakkoord gesloten. Hiermee was Rotterdam de eerste grote stad met een regionaal klimaatakkoord. Het **Rotterdams Klimaatakkoord** kwam tot stand na gesprekken met duizenden Rotterdammers en meer dan honderd bedrijven en organisaties.

Sinds de start van het Rotterdams Klimaatakkoord zijn er 55 klimaatdeals gesloten. De klimaatdeals zorgen mede voor de trendbreuk van een stijgend naar een dalende uitstoot van koolstofdioxide (CO_2). Ook externe invloeden zoals het (tijdelijk) stilliggen van kolencentrales hebben tot een (extra) daling van de CO_2 uitstoot geleid. De DCMR verwacht dat de Rotterdamse CO_2-uitstoot van 2021 zal uitkomen tussen de 28,3 en 30,8 Mton. Deze uitstoot bedroeg in 2017 nog 31,8 Mton. Daarmee is de collegedoelstelling om de stijging van de CO_2-uitstoot om te buigen behaald. De komende jaren zet de dalende trend naar verwachting door. Deze daling zal naar alle waarschijnlijkheid een extra impuls krijgen door de aangekondigde vervroegde sluiting van de Onyx kolencentrale, die nog niet in de doorrekening is meegenomen. De daling van de CO_2-uitstoot moet leiden tot een halvering van de CO_2-uitstoot in 2030 ten opzichte van 1990.

In 2020 is het **Energietransitiefonds** gestart. Het fonds is er voor versnelling van de energietransitie en versterking van de circulaire economie. Voor de Energietransitieleningen Rotterdammers is een bedrag van €31,5 miljoen beschikbaar gesteld, en voor de grote duurzame leningen (via innovation quarter) een bedrag van €100 miljoen. Het fonds is revolverend; dit betekent dat we terugverdiend geld opnieuw investeren. Wij hebben daarnaast €68,2 miljoen beschikbaar gesteld voor energietransitieprojecten via het **Uitvoeringsprogramma energietransitie**. Via deze middelen leverden we een financiële bijdrage aan het Field Lab Elektrificatie, vervingen we een deel van het gemeentelijk wagenpark versneld door elektrische voertuigen en wordt straatverlichting omgebouwd naar LED-verlichting. Het college heeft daarnaast ruim 6.500 huishoudens bereikt met energiebespaarpakketten en 200 energiecoaches opgeleid die energieadvies aan huis geven.

Met het Havenbedrijf Rotterdam is in 2020 een strategie ontwikkeld voor walstroom voor zeeschepen. Het eerste project, **de grootste walstroominstallatie van Europa**, is gerealiseerd op Rozenburg. Nog zo'n tien projecten staan in de startblokken. Met de **herijking van de Havenvisie** hebben Deltalinqs, Havenbedrijf Rotterdam, het Rijk, de provincie en de gemeente Rotterdam voor de haven stippen op de horizon gezet die helpen de energietransitie te realiseren met behoud van de vooraanstaande positie van de Rotterdamse haven. Aan de klimaattafel Haven en Industrie zijn afspraken gemaakt om deze doelen te bereiken met investeringsprojecten op het gebied van waterstof en electrificatie, en om met het versnellingshuis (een samenwerkingsverband tussen het Havenbedrijf Rotterdam, de bedrijven van het haven- en industriecomplex, de gemeente Rotterdam, InnovationQuarter, de DCMR en de provincie) barrières voor innovatieve projecten weg te nemen.

Ons college heeft ingezet op de opwekking van **duurzame energie**. In totaal wekken windturbines in Rotterdam op dit moment bijna 200 MW aan vermogen op. De komende jaren komt daar nog ruim 150 MW bij. Hiermee krijgen in totaal **220.000 Rotterdamse huishoudens** groene stroom. Zonne-energie willen we vooral opwekken op daken. Er zijn deze collegeperiode ruim 200.000 nieuwe zonnepanelen geplaatst; er liggen er nu meer dan 300.000 in Rotterdam. Samen zijn ze goed voor ruim 80 MWP, waarmee ruim 27.500 huishoudens groene stroom krijgen.

Deze collegeperiode hebben Eneco en Vattenfall in heel Rotterdam ruim 12.000 woningequivalenten op stadsverwarming aangesloten of gecontracteerd. In vijf wijken (Pendrecht, Groot-IJsselmonde, Bospolder-Tussendijken, Rozenburg en Prinsenland-Het Lage Land) is gestart met een **gebiedsaanpak aardgasvrije wijken**. De aanpak per gebied is steeds een lerende aanpak. Zo leren we wat er nodig is om een wijk van het aardgas af te kunnen halen. In 2020 hebben eigenaren van gebouwen aan de Heindijk in IJsselmonde als eerste een aanbod ontvangen. Daarvan heeft ongeveer 70% gebruik gemaakt. In Rotterdam zijn tot en met 2020 bij ruim 7.500 woningen maatregelen voor verduurzaming genomen, bijvoorbeeld middels dubbelglas, spouwmuurisolatie, dakisolatie en zo meer. Bij ongeveer 5.500 van deze woningen gaat het om een verwachte verbetering van de energie-index van corporatiewoningen, en wel van 1,8 en hoger naar tussen de 1,8 en 0 (waarbij 0 het meest energiezuinig is).

In september 2021 is het floating office in de Rijnhaven geopend. Hierin is het **Global Centre of Excellence on Climate Adaptation** gevestigd. Dit mondiale klimaatcentrum helpt landen en organisaties beter in te spelen op klimaatveranderingen.

Schone lucht is de basis voor een goede gezondheid. De **luchtkwaliteit** was op verschillende plekken in de stad niet goed. In 2017 was er nog in 15 straten sprake van overschijding van de Europese normen voor luchtkwaliteit. De maatregelen uit de koersnota schone lucht hebben hierin verandering gebracht. In 2020 is het collegetarget voor luchtkwaliteit (NO_2) gehaald: in geen enkele Rotterdamse straat worden de normen nog overschreden. De monitoringsrapportage NSL 2021 bevestigt het voldoen aan de Europese normen definitief. Het wegverkeer is schoner geworden. Dat komt mede door de stimuleringsregeling voor elektrische bestelauto's, de elektrische bussen van de RET en een schoner gemeentelijk wagenpark.

Met de plaatsing van **2.000 extra openbare laadpunten** in deze collegeperiode, waardoor het totaal aantal laadpunten is verdubbeld, hebben we elektrisch rijden makkelijker gemaakt. Op de Maastunnelcorridor is geëxperimenteerd met minder rijstroken voor autoverkeer. Door de reconstructie van de Coolsingel en efficiëntere routes voor bouwverkeer rijden er minder personen- en vrachtauto's. Mede hierdoor voldoet Rotterdam voor het eerst overal aan de Europese normen voor luchtkwaliteit. De milieuzone is voor personenauto's en bestelbussen opgeheven, voor vrachtwagens zijn de toegangseisen voor de stad aangescherpt.

In 2021 concludeerde het college dat het inzetten van het scenario Warmtelinq+ met betrekking tot de toekomst van het **Warmtebedrijf Rotterdam** geen verantwoorde keuze was. Het leveren van restwarmte door de nog aan te leggen leiding Warmtelinq+ aan de Leidse regio zou gepaard gaan met onverantwoorde financiële en juridische risico's en daarmee mogelijke gevolgen voor de gemeente Rotterdam. De gemeenteraad onderschreef deze conclusie in oktober 2021. Aansluitend is het Warmtebedrijf een poging gestart om via de WHOA (Wet Homologatie Onderhands Akkoord) tot een levensvatbare herstructurering te komen. Er lijken diverse opties open te staan waarbij de verwachting is dat dit traject uiteindelijk zal leiden tot de beoogde bijdrage aan de Rotterdamse warmtetransitie.

Nieuwe economie in de stad

Rotterdam is de stad van bouwen, werken, ondernemen. We willen de stad laten meeliften op de groei van de economie en die groei verbinden aan groene innovatie waarvan meer Rotterdammers profiteren. Met die ambitie begonnen we in 2018.

Ambities voor Rotterdam in 2022

- Midden- en kleinbedrijf is de grootste banenmotor van Rotterdam. Deze ondernemers stimuleren en ondersteunen we bij hun transformatie naar de nieuwe economie.
- Startups stimuleren en faciliteren we. Daarnaast werken we aan meer mogelijkheden voor ondernemers om zich te vestigen in buurten en wijken, onderzoeken we hoe regelgeving minder in de weg kan staan bij het ondernemen en helpen we onderlinge samenwerking te bevorderen.

De coronacrisis doorkruiste onze ambities om blijvend een hogere economische groei en werkgelegenheid te realiseren dan het landelijk gemiddelde. De economische groei van Rijnmond lag in 2018 en 2019 iets onder het landelijk gemiddelde. De werkgelegenheidsgroei was vergelijkbaar. De economie van Rotterdam verbreedde zich. Dat kwam onder meer door de groei van de dienstverlening aan consumenten en bedrijven. In onze collegeperiode hebben ruim **200 nieuwe bedrijven** zich in Rotterdam gevestigd. Samen zijn ze goed voor 3.500 fte aan werkgelegenheid.

In 2020 kromp de Rotterdamse economie door de **coronasituatie** met 2,4%. In vergelijking met andere regio's en Nederland als geheel viel de krimp in de Rotterdamse regio relatief mee. De landelijke teruggang bedroeg 3,7%. De economische krimp en **daling in de werkgelegenheid** was in de regio Rijnmond met een daling met 0,1% lager dan het landelijk gemiddelde (-0,6%). Dit komt onder meer doordat de consumentendiensten die zwaar getroffen zijn, zoals de horeca, in Rotterdam in opkomst en nog relatief klein van omvang waren.

Er wordt verwacht dat de economische groei voor regio Rijnmond in 2021 uitkomt tussen de 5% en 5,5% (landelijk 4,5%). In 2022 zal de economie verder gehinderd worden door de doorwerking van de huidige coronamaatregelen, de hoge inflatie en het tekort aan materialen en personeel. Desalniettemin is de verwachting dat de economie in Rijnmond met 2,5%-2,9% gaat groeien (landelijk 2,9%),
Bron: Rabobank, december 2021.

De realiteit is dat ook in Rotterdam de beperkingen door corona in bepaalde sectoren en beroepen tot veel onzekerheid en grote verandering hebben geleid in het dagelijks leven van ondernemers, bedrijven, zzp'ers en kunstenaars. De gemeentelijke organisatie is zich zeer bewust van de gevolgen van corona op de Rotterdammers dankzij onderzoek en vooral door continue gesprekken met ondernemers. Ondernemers zijn geholpen bij de vernieuwing van hun bedrijf én in het omgaan met de uitdagingen vanwege corona.

Via het programma MKB010Next zijn 2.500 ondernemers geadviseerd in digitaal, duurzaam en circulair ondernemen en de ondernemersbalie heeft 1300 coronagerelateerde vragen van ondernemers beantwoord. Ook zijn er **133 digivouchers en 62 innovatievouchers** verstrekt voor ondersteuning MKB in digitalisering en innovatieve projecten. In 2022 zijn er 34 bedrijfsinvesteringszones actief, wat betekent dat ondernemers actief samenwerken en middelen ter beschikking hebben ter versterking van het ondernemersklimaat in het gebied. Bedrijven en particulieren profiteren daarnaast van de aanleg van glasvezel, dat in 2025 over de hele stad beschikbaar zal zijn, en van het 5G-netwerk, waarvoor Rotterdam als eerste gemeente een antennebeleid heeft vastgesteld.

Ons college heeft ingezet op een grotere aantrekkingskracht van de stad en haar werklocaties. Op economisch onaantrekkelijke locaties zijn er halverwege 2021 ruim 150 winkelpanden en 230.000 vierkante meter aan kantoren omgezet in - voornamelijk - woningen. Met de aanpak Vitale kerngebieden en diverse instrumenten, waaronder het **Fonds voor vitale kerngebieden** dat begin 2022 beschikbaar komt, gaan wij leegstand en verschraling tegen. Door een investeringskrediet van €18 miljoen over de komende 15 jaar ontstaan mogelijkheden om bedrijfspanden aan te kopen, tijdelijk aan te houden, te renoveren of te transformeren, en weer te verkopen aan een koper in de gewenste branche.

De nieuwe marktvisie stelt ons in staat de Rotterdamse warenmarkten te verbeteren, onder andere door de leegstand terug te dringen en te zorgen voor meer diversiteit in de aangeboden producten op de markten. Daarnaast is gestart met een aantal pilots, zoals op de markt in Ommoord, om samen met kooplieden, winkeliers en omwonenden markten verder toekomstbestendig te maken.

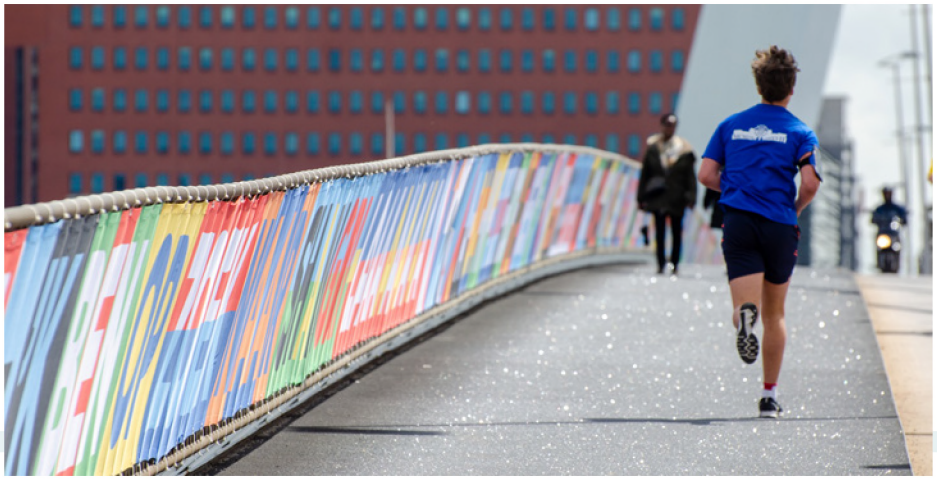

Levendige stad

Rotterdam bruist. Cultuur, horeca, evenementen en sport zijn belangrijke motoren van levendigheid en werkgelegenheid. De afgelopen jaren werd Rotterdam niet alleen aantrekkelijker voor bedrijven; ook het aantal bezoekers groeide gestaag door. Zelfs, of misschien wel juíst, in deze coronaperiode zoeken we samen met onze partners naar inspiratie en nieuwe manieren om in contact te blijven met elkaar.

Ambities voor Rotterdam in 2022

- De toename van het aantal toeristen draagt bij aan de ontwikkeling van de hele stad, maar mag de woonbeleving van Rotterdammers en de bereikbaarheid, niet negatief beïnvloeden. Wij nemen het voortouw om hier, samen met de toeristische sector, plannen voor te maken.
- Evenementen vinden verspreid over de hele stad plaats.
- Kunst en cultuur is er voor alle Rotterdammers.

Rotterdam is en blijft een evenementenstad. Met de herijking van het evenementenbeleid is gewerkt aan de positionering van Rotterdam als festival- en evenementenstad. Daarbij zoeken we een goede balans tussen rust en reuring. Het **Eurovisie Songfestival** was, ondanks de corornamaatregelen en de beperkte aanwezigheid van publiek, een hoogtepunt in de afgelopen vier jaar. Ongeveer 183 miljoen tv-kijkers over de hele wereld genoten van het spektakel. In Nederland was er een historisch hoog aantal van 5,4 miljoen kijkers. Ook in de stad was het songfestival op allerlei manieren zichtbaar; meer dan 50 Rotterdamse organisaties en culturele instellingen deden mee aan het Rotterdamse Stadsprogramma, met de ambitie om een programma te maken voor alle Rotterdammers. Het succes van 2021 was een vervolg op het Eurovisie Songfestival dat in 2020 digitaal werd georganiseerd vanwege de coronamaatregelen, we organiseerden het festival dus feitelijk twee maal.

Met jaarlijks zo'n vijf nieuwe **evenementen** op de evenementenkalender van Rotterdam Festivals maakt Rotterdam vernieuwing en bijzondere (pop-up)-evenementen mogelijk. Geslaagde voorbeelden zijn Pow!Wow! en het Streetcultureweekend dat sinds 2018 op verschillende locaties in Rotterdam heeft plaatsgevonden. Verder zijn er steeds meer kleinere evenementen in de gebieden. Door de coronamaatregelen konden veel evenementen niet of niet in de gewenste vorm doorgaan.

Door corona hebben de ondernemers in de culturele en creatieve sector het sinds begin 2020 enorm zwaar. Als college hebben we alles in het werk gesteld om hen, bijvoorbeeld door noodsteun, zo goed mogelijk te ondersteunen. Daarmee dragen we er ook aan bij dat de culturele infrastructuur in stand blijft.

Een aantal belangrijke **cultuurpanden** is gereed gekomen. Daaronder zijn het Kunstenpand Zuid en het Depot Boijmans Van Beuningen. De voorbereiding van de verbouwing van de Bibliotheek Rotterdam loopt goed. Niet-gemeentelijk speelt de realisering van het Landverhuizersmuseum.

Het proces voor en de financiering van renovatie van **Museum Boijmans Van Beuningen** was lastig. In opdracht van de gemeenteraad hebben wij de haalbaarheid van een ambitieuze renovatie laten onderzoeken. Samen met het museum hebben we in november 2021 de conclusie getrokken dat het ambitieuze voornemen niet haalbaar is binnen de beschikbare financiën. De gezamenlijke ambitie uit 2018 om een toekomstbestendig museum te realiseren, blijft echter overeind. De huidige aanpak voorziet in de renovatie, restauratie en het in ere herstellen van de bouwdelen Van der Steur en Bodon, de realisatie van 'Belvedère' als volwaardig logistiek centrum, en een uitnodigende en toegankelijke entree aan de Museumparkstraat. Bij oplevering staat er een hersteld museum Boijmans Van Beuningen, dat een welkom biedt aan bezoekers en dat in de toekomst kan doorgroeien naar een museum dat de volledige ambitie waarmaakt. De raad heeft deze aanpak op 16 december 2021 in meerderheid omarmd en het benodigde budget van 233 miljoen hiervoor beschikbaar gesteld.

Het **programma Stadscultuur** werkt samen met ondernemers, bewoners en organisaties aan versterking van het karakter en de identiteit van de wijken. Zo hebben ondernemers en bewoners rondom het Noordplein en in de Afrikaanderwijk zich verenigd in stichtingen die activiteiten programmeren en zo de levendigheid vergroten en ontmoeting stimuleren.

Voor de horeca waren 2020 en 2021 vooral jaren van 'overleven'. Er kwam een **horecaherstelplan** met terrasuitbreiding als voornaamste maatregel. Daarmee kunnen de ondernemers meer gasten buiten ontvangen. De horecavisie die in de planning zat, hebben we uitgesteld; deze had voor ondernemers geen prioriteit. Wel hebben we alvast de behoeften van avond- en nachthorecaondernemers onderzocht voor de openings- en sluitingstijden. We nemen de resultaten van dit onderzoek mee in de nieuwe horecavisie. Ook werken we, in antwoord op het Initiatiefvoorstel **'Kracht van de Nacht'**, aan een visie op de nachtcultuur. Deze gaat onderdeel uitmaken van de horecavisie. Met ondernemers spreken we over de wensen voor locaties.

Vanuit het programma **Veilig Ondernemen** kregen ondernemers in winkelgebieden en bedrijventerreinen hulp bij de aanpak van winkeldiefstal, inbraak, overval, fraude. Deze hulp bestond uit onder meer preventietrainingen en camerabewaking.

In februari 2021 stelde de raad de **Visie op Toerisme** vast. Sleutelwoorden zijn: spreiding over de stad, Rotterdamse eigenheid, duurzaamheid en lokale economie. Het in juli 2021 vastgestelde hotelbeleid Wakker worden in een wereldstad sluit daarop aan. De kern van dit beleid is beperking van hotels in de binnenstad. Daarmee voorkomen we overlast door een concentratie van hotels en toeristen in het centrum. In de overige wijken is ruimte voor hotels die een aanvulling en verrijking zijn voor het gebied. 'Wayfinding' is een van de maatregelen uit de toerismevisie. In 2022 laten we nieuwe bewegwijzering plaatsen. Deze helpt in combinatie met de stadsplattegronden de bezoekers goed op weg in de Rotterdamse binnenstad.

Arbeidsmarkt en Gelijke Kansen.

Een ontspannen stad

Ambities voor Rotterdam in 2022

- Afkomst, huidskleur en levensovertuiging mogen er niet toe doen, voor de kansen in het leven. We gaan respectvol met elkaar om, in een ontspannen samenleving.
- In deze collegeperiode worden minimaal 19.000 taaltrajecten aan laaggeletterde Rotterdammers aangeboden, te beginnen met bijna 4.000 in 2019. Want elkaar verstaan is de eerste sleutel naar samenleven.
- Nieuwkomers helpen we aan een goede start: 80% van alle Rotterdamse statushouders is binnen 6 maanden na huisvesting in Rotterdam gestart met een passend inburgeringstraject

Met **'Relax. Dit is Rotterdam' en 'Rotterdam Tegen Racisme'** hebben we gewerkt aan een ontspannen Rotterdamse samenleving. Talloze projecten zijn uitgevoerd om acceptatie van diversiteit te bevorderen. Op scholen zijn interactieve workshops gehouden, professionals zijn getraind, er zijn dialogen georganiseerd en er zijn communicatiecampagnes ontwikkeld zoals 'Gewoon in Rotterdam' en 'Zie het. Zeg het. Meld het'. Discriminatie bestrijden we verder ook met projecten op de woningmarkt, arbeidsmarkt en in de horeca: we spreken organisaties aan op misstanden en stellen in samenwerking met het antidiscriminatiebureau duidelijke grenzen. Onderzoek (de Omnibusenquete) toont aan dat het in Rotterdam de goede kant op gaat: 80% van de Rotterdammers vindt het leuk om te wonen in een stad met mensen met zoveel verschillende achtergronden. De meerderheid accepteert culturele (75%), religieuze (75%) en seksuele diversiteit (87%). Om in de toekomst beter te kunnen meten, ontwikkelt onze gemeente samen met de Erasmus Universiteit de inclusiviteitsindex.

Met het onderzoek naar het koloniale verleden en het slavernijverleden durft Rotterdam **in zijn eigen spiegel te kijken**. De stad gaat in gesprek over de ongemakkelijke uitkomsten. Dat doen we door educatie, dialoog en projecten die Rotterdammers met een achtergrond uit vroeger gekoloniseerde werelddelen belangrijk vinden voor verdere emancipatie binnen de samenleving.

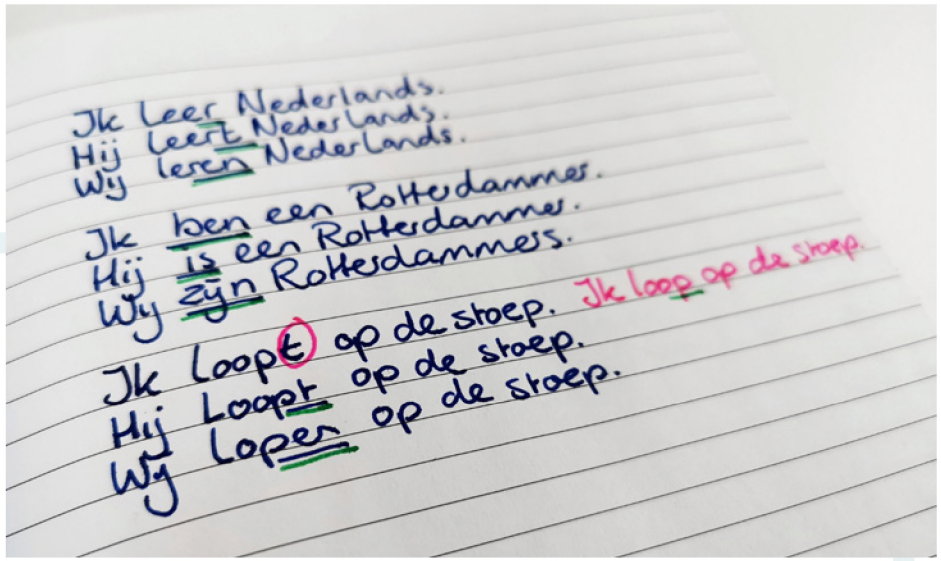
Per 1 januari 2022 is de nieuwe Wet inburgering geïntegreerd in de **Rotterdamse Aanpak Inburgering**. Met deze aanpak krijgen alle inburgeraars dienstverlening bij huisvesting, inkomen, zorg, werk en scholing. Dit gebeurt onder regie van de gemeente. Het percentage mensen dat binnen een half jaar na toekenning van een bijstandsuitkering begint met de inburgering is nog niet op onze doelstelling van 80%. Begin 2020 begon 59% tijdig met de inburgering, en in november 2021 was dat 53%. Dit komt vooral door de coronamaatregelen. Ook speelde mee dat het Rijk de Wet Inburgering naar 2022 verschoof. Het aantal bijstandsgerechtigden onder de statushouders is sinds de coronapandemie toegenomen. Het collegetarget van een daling naar 1.455 is daarom niet gehaald. Per 31-12-2021 zijn er 2.180 bijstandsgerechtigde statushouders. Wel zien we sinds juli 2021 een voorzichtige daling. We blijven de intensieve aanpak voortzetten en zetten extra jobhunters en jobcoaches in.

In lijn met het coalitieakkoord zijn **geen statushouders boven de taakstelling gehuisvest.** Rotterdam versnelt het behalen van de al geldende taakstelling. Daarmee ontlasten we het COA en maken we meer ruimte voor deze onverwachte nieuwe instroom. Daarnaast is er een tijdelijke noodopvang gerealiseerd voor maximaal 2 maanden voor 90 statushouders op het riviercruiseschip in de Persoonshaven.

Duizenden Rotterdammers hebben in de afgelopen collegeperiode hun **taalniveau verbeterd**. Tot en met 2021 hebben circa 15.000 laaggeletterde Rotterdammers hun taaltraject doorlopen. Met een sobere prognose voor 2022 van ruim 5.000 zal eind 2022 (deze target loopt door tot en met 2022) ons collegetarget van 19.000 taaltrajecten zijn behaald.

Naast kwantiteit hebben de taaltrajecten geleid tot een betere sociale inclusie, goede kwaliteit en zeer tevreden deelnemers. Wij meten samen met de arbeidsmarktregio Rijnmond de impact van de taaltrajecten. De onderzoeken laten zien dat de trajecten veel impact hebben:

- 87% van de deelnemers was in 2020 (zeer) tevreden over de cursus. Zowel in 2019 als 2020 gaven cursisten gemiddeld een 8,1 als rapportcijfer (onderzoeken over het jaar 2021 zijn nog niet beschikbaar). Een meerderheid van de deelnemers kan zijn of haar taalvaardigheden beter toepassen in de praktijk;
- 45% tot 55% van de deelnemers ervaart een betere plek in de samenleving, wat zich onder andere vertaalt in het feit dat men bijvoorbeeld meer mensen ontmoet en dat men meer onderneemt en assertiever is geworden;
- De gemiddelde maatschappelijke opbrengst bij 1.000 deelnemers is ongeveer 2.832.000 euro. Dat geven de resultaten van de maatschappelijke kostenbatenanalyse over de leertrajecten in de regio Rijnmond aan. In dat opzicht zijn de maatschappelijke baten dus groter dan de gerealiseerde investeringen en zijn renderend te noemen.

De positie van EU-arbeidsmigranten kreeg veel maatschappelijke en politieke aandacht. In april 2021 is het programma **'Werken aan een menswaardig bestaan; actieprogramma EU-arbeidsmigranten 2021-2025'** gelanceerd. In Rotterdam weten veel EU-arbeidsmigranten hun weg prima te vinden. Zij leveren een belangrijke bijdrage aan de economie. Tegelijkertijd lijkt er bij nieuwe EU-arbeidsmigranten die tijdelijke huisvesting en werk hebben gevonden sprake te zijn van uitbuiting en intimidatie. De druk op kwetsbare wijken in Rotterdam neemt toe. Er is bijvoorbeeld overlast door overbewoning. Ook raken meer EU-migranten dakloos als zij geen werk meer hebben. We willen arbeidsmigranten beter beschermen tegen uitbuiting, overbewoning en malafide arbeidsconstructies, en we willen ze helpen in te burgeren door registratie, voorlichting, onderwijs en taal.

Een werkende stad

Ambities voor Rotterdam in 2022

- In 2021 willen we dat het aantal bijstandsuitkeringen daalt naar 30.000.
- In 2019 sluiten we een Leer-Werkakkoord met het bedrijfsleven, het Havenbedrijf, de zorgsector, praktijkonderwijs, voorgezet onderwijs, hbo en mbo.
- Met meer maatwerk en een passende bejegening ondersteunen we werkzoekenden.

Meedoen op de arbeidsmarkt draagt bij aan een gevoel van eigenwaarde. Het hebben van werk heeft ook positieve invloed op de gezondheid en het welzijn van zowel individuele Rotterdammers als van de stad als geheel. Wij hebben ons als doel gesteld dat aan het einde van deze collegeperiode maximaal 30.000 Rotterdammers afhankelijk zijn van een uitkering. Bij de start van de collegeperiode waren dat nog 37.667 Rotterdammers. Door een duidelijke focus op inkomenszekerheid, passende dienstverlening en duurzame uitstroom – de drie pijlers uit het **beleidskader Mensenwerk** - daalde dit aantal naar 33.499 in maart 2020.

De economische dip als gevolg van de coronamaatregelen betekende een abrupte kentering in het dalende patroon. Het aantal Rotterdammers met een uitkering steeg naar bijna 37.000. Jongeren, zzp'ers en flexwerkers werden het hardst geraakt en verloren als eerste hun baan en inkomen. De effecten van de gezondheidscrisis vroegen om een forse bijsturing en leidde tot de aangescherpte aanpak 'Sterker door Mensenwerk'. Mede dankzij de steunmaatregelen van het Rijk, deden uiteindelijk minder mensen dan verwacht een beroep op de bijstand. Het (tijdelijk) afschalen van de beperkende coronamaatregelen toonde de veerkracht van de economie en de arbeidsmarkt: de grotere vraag naar personeel die ontstond biedt kansen voor Rotterdammers.

Met het herstel van de economie treedt een daling op in het aantal bijstands-gerechtigden. Eind 2021 kwamen we uit op 34.624 bijstandsgerechtigden. Door het verstrijken van de einddatum van de tijdelijke aangepaste Bbz uitkeringen op 31 december 2021 zijn ongeveer 580 uitkeringen beëindigd. Deze daling is verwerkt in de eindstand.

We hebben alles op alles gezet om Rotterdammers tijdens de coronacrisis te ondersteunen in hun **inkomens- en baanzekerheid**:

- Sinds april 2020 dienden Rotterdamse zelfstandigen, verspreid over vijf opeenvolgende regelingen, 43.805 keer een aanvraag in in het kader van de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) en bedrijfskapitaal. Aan 15.831 unieke Rotterdamse zelfstandig ondernemers is daarmee in 2020 en 2021 inkomenszekerheid geboden.Ondernemers kregen de mogelijkheid hun onderneming door te starten of om zich te laten omscholen.
- Een regionaal mobiliteitsteam biedt onder de naam 'Rijnmond Werkt Door' crisisdienstverlening aan o.a. met ontslag bedreigde werknemers. Met leerpraktijkcentra kunnen Rotterdammers in de eigen wijk en leefomgeving hulp krijgen bij de mens- en arbeidsontwikkeling.
- Het Actieplan Jeugdwerkgelegenheid is opgesteld om het tijdelijk verhoogde aantal jongeren in de bijstand te kunnen helpen.
- Rotterdammers die vanwege corona hun inkomen zagen dalen en daardoor geconfronteerd werden met relatief hoge woonlasten, konden een beroep doen op de Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK). Van de ruim 4.600 aanvragen voor TONK, zijn er zo'n 3.100 aanvragen toegekend. Gemiddeld ontving een huishouden €1.893 per toegekende aanvraag.

Voor sommige Rotterdammers was extra aandacht nodig om te voorkomen dat ze door de effecten van corona achteruit zouden gaan. Met Rotterdammers in **Prestatie010** is intensief contact onderhouden en is het vrijwilligerswerk zo goed mogelijk opnieuw opgepakt. Prestatie010 is de voortzetting van Tegenprestatie en kent een lagere caseload, intensievere dienstverlening en een bredere inzet van re-integratie-instrumenten zodat stappen richting de arbeidsmarkt kunnen worden gezet. De aanvankelijke ambitie om 4.000 P010'ers te leiden naar reintegratie of werk is helaas niet gehaald. De werknemers van Rotterdam Inclusief hebben eveneens de gevolgen van de corona-uitbraak ondervonden. Sommigen hebben even thuis gezeten vanwege gezondheidsredenen of opdrachten die terugliepen, maar inmiddels zijn de om en nabij 2.300 medewerkers zo goed als allemaal weer aan de slag.

Het opleiden van mensen voor **duurzame banen**, bijvoorbeeld in krapteberoepen of – sectoren, geldt als een van onze belangrijke speerpunten, en de noodzaak werd versterkt door de pandemie. Sinds begin 2019 werken we met bedrijfsleven en onderwijs samen in het **Leerwerkakkoord 2019-2024** (LWA) aan een toekomstbestendige en inclusieve arbeidsmarkt in de regio Rotterdam-Rijnmond. Inmiddels zijn er voor sommige sectoren deel-leerwerkakkoorden gesloten. Het gaat om akkoorden voor de haven, het mkb, de energietransitie in de gebouwde omgeving, facilitaire dienstverlening, zorg, en transport & logistiek, personenvervoer en binnenvaart. We zijn als college zelf begonnen met het LWA, en inmiddels is het akkoord regionaal uitgebreid tot ruim 100 partners in de regio.

De afgelopen jaren zijn zo enkele duizenden mensen aan een nieuwe baan, een opleiding- of stageplek of een werkervaringsplaats geholpen. Daarmee draagt het LWA niet alleen bij aan duurzame werkgelegenheid maar ook aan de regionale economie en bedrijvigheid. Door corona is de prioritering en focus van het LWA aangescherpt. De onlangs uitgevoerde tussenevaluatie biedt aanknopingspunten voor bijstelling voor de tweede helft van dit bovengemeentelijke programma met een looptijd van 6 jaar.

Al voor de uitbraak van de coronacrisis zijn regels aangepast om werkgevers meer mogelijkheden te geven om de **social return-opgave** in te vullen en de kans op duurzaam werk te vergroten. Ze kunnen nu voor een langere periode mensen in dienst nemen. Ook kunnen werkgevers in de arbeidsontwikkeling van Rotterdammers investeren of maatschappelijke relevante projecten ondersteunen. Zo vulden sommige bedrijven de social return-opgave in door hulp te bieden bij de bestrijding van armoede en eenzaamheid.

Samen met partners bieden we het **Rotterdamse Scholingsfonds** (RSF): scholing en omscholing van Rotterdammers. Het fonds is gericht op opleidingen voor sectoren waar krapte of groei is of wordt verwacht. In totaal hadden 1.633 Rotterdammers zich gemeld, waarvan 1.033 aanvragen in 2021, en zijn er op basis van deze aanvragen in totaal 657 scholingsadviezen uitgebracht (397 in 2021). Met deze adviezen konden deze Rotterdammers beginnen met hun scholing. Van de aanvragers hebben 609 personen de aanvraag stopgezet. De redenen zijn divers: sommigen hadden al een andere baan of zaten in een traject, anderen hadden recht op een bepaalde voorziening of voldeden niet aan de criteria van het scholingsfonds.

Het aantal Rotterdammers dat tot nu toe de weg naar het Rotterdams Scholingsfonds heeft gevonden wijkt af van de oorspronkelijke ambitie om 10.000 vouchers toe te kennen in de periode 2020-2022. De doelgroep van het fonds is in het laatste jaar van de collegeperiode uitgebreid met werkenden aan de basis van de arbeidsmarkt, met laag tot geen genoten opleiding. We verwachten dat dit leidt tot nieuwe instroom. Begin 2022 start een grote communicatiecampagne om de naamsbekendheid en het gebruik van het Rotterdamse Scholingsfonds te vergroten.

Met **maatwerk en passende bejegening** hebben Rotterdammers de dienstverlening voor werk en inkomen steeds positiever ervaren. Er wordt meer vanuit vertrouwen gehandeld: de afhandeltijd van de uitkeringsaanvraag is versneld, doordat er onder meer minder bewijzen worden gevraagd, het boeteproces is heringericht en leidt tot minder sancties, de inlichtingenplicht voor giften is versoepeld en de zoekperiode voor jongeren is vanwege de effecten van corona tijdelijk afgeschaft. Het aantal klachten daalde tot aan maart 2020. Daarna waren er tijdelijk meer klachten door de uitvoering van de Tozo-regeling. Inmiddels is het totaal aantal klachten over bejegening fors gedaald. De net promotor score (NPS-score) is in de periode 2018 tot en met 2021 toegenomen van -23 naar + 5. Het rapportcijfer voor vriendelijkheid steeg van 6,7 een 7,9. Dit was bovendien op basis van een groter aantal respondenten.

Om de drempel naar deeltijdwerk te verlagen is in april 2021 gestart met de pilot Werkpremie. Bijstandsgerechtigden ontvangen na zes maanden werken 12,5% extra aan inkomsten. In oktober 2021 ontvingen bijna 1000 bijstandsgerechtigden een eerste Werkpremie.

Een stad zonder armoede

Ambities voor Rotterdam in 2022

- Onze ambitie is dat het aantal kinderen dat in armoede opgroeit daalt in deze college periode, van 1 op 4 naar 1 op 6.
- Samen met onze partners presenteren wij een Deltaplan om Rotterdammers te helpen hun schulden aan te pakken en te voorkomen.
- Voor het einde van deze collegeperiode is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld, gericht op een duurzame aanpak van schulden.

Armoede blijft een hardnekkig probleem in Rotterdam. Met het beleidsprogramma **'Uit de Knoop'** wordt ingezet op het doorbreken van de vicieuze cirkel van armoede en het ondersteunen Rotterdammers met een laag inkomen. Het aantal huishoudens dat in armoede leeft is tussen 2018 en 2020 (voorlopige CBS cijfers, peildatum 01-01-2020) gedaald van 19,2% naar 18,5%. De ambitie van het college om het aantal kinderen in armoede terug te dringen naar 1 op 6, is gerealiseerd; van 18,1% naar 16,6%. Het aantal huishoudens dat in langdurige armoede leeft is in deze periode met 12,5% gelijk gebleven.

Door het verhogen van het AOW-tegoed van 400 naar 450 euro, en het Jeugdtegoed van 400 naar 500 euro, kunnen Rotterdammers en kinderen van Rotterdammers met een laag inkomen **beter meedoen**. Bij het jeugdtegoed (12 tot 17 jaar) is tevens de doelgroep verruimd van 110% van het Wettelijke Sociaal Minimum (WSM) naar 130%. Naast een campagne om het taboe op armoede en schulden te doorbreken ('Kom uit je schuld'), is er een campagne gestart om mensen te informeren over de regelingen voor inkomensondersteuning en mogelijkheden voor participatie. En is met het programma **Toegankelijk toekennen** een eerste stap gezet om de toegang tot die inkomensondersteunde regelingen te versimpelen. In afgelopen collegeperiode verdubbelde het aantal kinderen dat gebruik maakt van het Jeugdfonds Sport en cultuur en 'stichting Meedoen' ten opzichte van de vorige periode.

In afgelopen collegeperiode zijn we gestart met een **pilot intensieve gezinsaanpak**. Deze aanpak is erop gezicht om hulp te beiden aan tenminste 500 gezinnen met armoede- en schuldenproblematiek die nog geen ondersteuning ontvangen. Dit aantal is gehaald en de pilot gezinsaanpak is in 2021 uitgebreid naar de vier wijken Bospolder-Tussendijken, Tarwewijk, Crooswijk en Carnisse.

Binnen de armoedeaanpak maken we gebruik van **wetenschappelijke inzichten**. De instelling van een bijzondere leerstoel Kinderarmoede en het lectoraat Kinderarmoede aan respectievelijk de Erasmus Universiteit Rotterdam en de Hogeschool Rotterdam leveren een belangrijke bijdrage aan een toekomstbestendig armoedebeleid in Rotterdam.

Met 'Reset Rotterdam' hebben we een impuls gegeven aan het tegengaan van schulden. We bieden sinds het begin van deze collegeperiode laagdrempelige en stress-sensitieve ondersteuning aan mensen met financiële problemen. Dat doen we via de trajectbegeleiders van het **Expertise Team Financiën** (ETF). Door intensieve samenwerking met organisaties in de stad, de zgn. 'plekken van vertrouwen', konden we met meer Rotterdammers met financiële problemen in contact komen en de nieuwe stress-sensitieve aanpak halveerde de uitval van Rotterdammers uit lopende trajecten, van 70% naar 35% in 2020.

Het aantal Rotterdammers met problematische schulden nam de afgelopen jaren af van 27.000 in 2018 tot 25.000 in 2020. De doelstelling om aan het eind van de collegeperiode voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan is opgesteld, is niet gehaald. In 2019 werd de deeltarget met 3.548 ruim behaald. Door corona kwam echter het bereik vanaf 2020 onder forse druk te staan, omdat het maken van contact door alle corona maatregelen heel lastig bleek. Bovendien hebben veel **steun- en coulancemaatregelen** van zowel het Rijk als de gemeente ervoor gezorgd dat de urgentie soms minder groot was om hulp te zoeken.

In 2020 resulteerde dit landelijk in een afname van 12,5% in het aantal aanmeldingen voor schulddienstverlening. In Rotterdam was echter een stijging te zien van ruim 14% en werden alsnog 4.051 Rotterdammers met een ondersteuningsplan geholpen. Ook in 2021 is het ondanks alle uitdagingen en beperkingen gelukt om 3.861 Rotterdammers met een ondersteuningsplan te helpen. Hiermee komt het totaal op 11.460 ondersteuningsplannen voor Rotterdammers met financiële problemen.

Via het **Jongerenperspectieffonds** krijgen jongeren van 18 tot 27 jaar de kans om hun schulden weg te werken. Dat kunnen ze door een betekenisvolle tegenprestatie te leveren, zoals het volgen van een opleiding. Het doel van de pilot om aan 75 jongeren een traject aan te bieden is ruimschoots behaald. Eind 2021 waren 185 jongeren aangemeld waarvan er 149 waren toegelaten.

De inzet op **vroegsignalering** van schuldenproblematiek is geïntensiveerd. Dat hebben we gedaan vanuit de overtuiging dat Rotterdammers met schulden eerder hulp moeten krijgen. Naast een campagne om het taboe op armoede en schulden te doorbreken ('Kom uit je schuld'), lanceerden we eind 2021 de campagne SchuldStop. Daarnaast ontvangen we door een aanpassing van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) structureel signalen van betalingsachterstanden bij vaste lasten. Na ontvangst van dergelijke signalen proberen we met deze Rotterdammers contact te krijgen om onze dienstverlening aan te bieden.

Sociaal incasseren is een belangrijk onderdeel in onze schuldenaanpak. We houden rekening met de persoonlijke situatie van de Rotterdammer als deze gemeentelijke vorderingen moet betalen. Door deelname aan de Schuldeiserscoalitie dragen we het sociaal incasseren ook uit naar onze partners.

Sinds 2017 ontvouwde zich publiekelijk het drama dat later de 'Toeslagenaffaire' is gaan heten. De overheid, vooral de Belastingdienst, miste jarenlang signalen dat de fraudeaanpak bij toeslagen volledig ontspoorde waardoor grote groepen mensen gedupeerd raakten. Ruim 5.870 mogelijk gedupeerde Rotterdammers hebben zich sinds 2020 bij de gemeente gemeld. Niet elke gedupeerde verzoekt aanvullende hulp vanuit onze gemeente. Ruim 2.130 gedupeerden hadden wel een hulpvraag, dit varieert van een enkelvoudige vraag tot intensieve begeleiding. In dat laatste geval ontvangen ruim 1.500 gedupeerde gezinnen **begeleiding en ondersteuning**. Daarnaast zorgen we ervoor dat deze mensen zo snel mogelijk **kwijtschelding** krijgen van hun publieke schulden aan de gemeente, inmiddels een totaalbedrag van 4,7 miljoen euro.

Waar we als stad kunnen versnellen, doen we dat. Zo heeft het college nu 272 gedupeerden in een minnelijke schuldenregeling bij de KBR voor een bedrag van bijna 4,5 miljoen euro per direct schuldenvrij gemaakt en de reeds betaalde aflossingen teruggestort. De hersteloperatie van de Toeslagenaffaire is veelomvattend gebleken. Daarom doen we er alles aan om ook vanuit Rotterdam eraan bij te dragen dat de hersteloperatie van het Rijk voor deze groep ouders zo goed mogelijk uitpakt.

De Toeslagenaffaire heeft het vertrouwen tussen burger en overheid ernstig beschadigd. De noodzaak om vanuit een ander mensbeeld te werken heeft geresulteerd in een samenhangend pakket aan maatregelen onder de noemer **'menselijke maat'**. Op alle beleidsterreinen is gekeken naar de grootste spanningsvelden tussen rechtvaardigheid en rechtmatigheid. Deze processen zijn hierop direct verbeterd.

Vitale stad

Ambities voor Rotterdam in 2022

- Als er jeugdhulp nodig is, gebeurt dat zoveel mogelijk in de thuissituatie, in plaats van een instelling. Ons doel is een daling van 10% jeugdigen in instellingen in 2022, door meer kinderen te helpen in een thuissituatie.
- We ontwikkelen samen met onze partners, specialisten en ouderen zelf een Masterplan 'Ouder en Wijzer'.
- We willen een daling van 3% in het aantal ouderen (65+) in eenzaamheid realiseren.

Ons college staat pal voor kwalitatief goede zorg en ondersteuning aan Rotterdammers die dat nodig hebben. Onze inzet in deze collegeperiode heeft tot een aantal positieve resultaten geleid:

- In 2019 begon het actieplan **Zorg Goed Geregeld**. Dit plan leverde 23 maatregelen op om de administratieve lastendruk te verminderen. Zorgaanbieders geven aan dat de acties effect hebben.
- Rotterdammers zijn meer tevreden over de dienstverlening van de VraagWijzers en de wijkteams. Deze stijging was zichtbaar over de afgelopen collegeperiode. Gedurende het eerste half jaar van 2021 beoordeelden klanten de dienstverlening van de VraagWijzer met een 8,3 tegenover een 8,1 in het tweede half jaar van 2019. Voor zowel de VraagWijzer als de wijkteams daalden het aantal ingediende en aantal gegronde klachten in deze periode.
- In de maatschappelijke opvang is de transitie ingezet naar meer rust, kwaliteit en privacy. Zo zijn de klassieke slaapzalen (met veelal stapelbedden) omgezet naar kleinschalige slaapruimtes door de plaatsing van zogenoemde 'bedmeubels'. Met deze bedmeubels hebben alle daklozen binnen de opvang een eigen slaaphoekje met meer ruimte gekregen. De menselijke maat is terug in de opvang van dak- en thuislozen. Het aantal rechthebbende buitenslapers is sinds 2019 gehalveerd. Een eigen woonplek vormt de basis voor een nieuwe start en het werken aan het eigen herstel. Daarom is de ambitie dat opvang zoveel mogelijk wordt voorkomen en indien nodig zo kort mogelijk is. Ook Zo heeft de opvangis de grootste uitstroom ooit gerealiseerd, met meer dan 100 dak-thuislozen die naar een woonplek zijn doorgestroomd. Jongeren verblijven korter in de crisisopvang. Daarnaast zijn er innovatieve projecten gestart waarbij dakloze Rotterdammers direct aan een woning geholpen worden, zoals Housing First en Project010 voor jongeren. Beide aanpakken zijn duurzaam geborgd. Door de inzet van Housing First en het stedelijk daklozen team is het aantal rechthebbende buitenslapers op straat gehalveerd sinds 2019.
- In het programma **Rotterdam, Ouder en Wijzer** zijn interventies ontwikkeld om Rotterdam een meer seniorvriendelijke stad te maken. Een groot deel van deze interventies gaat vanaf 2022 stadsbreed gelden in een nieuw Rotterdams ouderenpakket. Met het **Langer Thuis-akkoord** hebben verschillende partijen een belangrijke stap gezet om samen te zorgen voor geschikte woningen, woon- en woonzorgconcepten, en hubs voor Rotterdamse ouderen.

Op een aantal beleidsambities hebben de coronamaatregelen negatieve invloed gehad. We zien een toename van 3% matig en ernstig eenzame ouderen. Samen met de vele partners in de stad hebben we er alles aan gedaan om de door corona verwachte toename zoveel mogelijk te beperken door de eenzaamheidsaanpak waar het mogelijk was op alternatieve wijze door te zetten. Hierbij is geprofiteerd van de al goed draaiende infrastructuur. Dit is het geval ondanks de vele inspanningen van de gemeente en partners om eenzaamheid in te perken. Maar helaas is de ambitie van het college om de **eenzaamheid** onder ouderen verder terug te dringen (collegetarget 7) niet gerealiseerd.

Vanwege de coronamaatregelen was een andere koers nodig bij de uitwerking van het Rotterdamse preventieakkoord **Gezond010**. Veel activiteiten zijn afgelast, op een digitale manier ingevuld of uitgesteld. Toch is er flink ingezet op preventie. Dit was zichtbaar in de Fitfestivals 55+ in de gebieden, in experimenten om ongezond voedselaanbod in de stad tegen te gaan, en in 500 Rotterdammers die een persoonlijke gezondheidscheck hebben laten doen.

Ondanks de moeilijke omstandigheden de zorg is zoveel mogelijk voortgezet. Waar het niet anders kon, is deze op alternatieve wijze georganiseerd. De gemeente Rotterdam, het welzijnswerk, Trevvel en andere partners vingen via de **Sociale hulpdienst** coronahulpvragen van kwetsbare en oudere Rotterdammers op. Daarnaast gaat de gemeente Rotterdam met de **coronabus** de wijken in om informatie te geven over coronamaatregelen, testen en vaccineren. Naast de reguliere GGD is er een programmaorganisatie corona opgezet voor bestrijding van het virus. Het ging daarbij om bescherming van kwetsbare groepen en bewaking van de zorgcontinuiteit in onze regio.

De programmaorganisatie heeft enorme prestaties geleverd. In de regio zijn er 57 groot schalige en kleinere vaccinatielocaties opgezet, waar er 1.434.898 (week 50, 2021) prikken zijn gezet. De vaccinatiegraad in de regio van 74,3% - en 70,8% in Rotterdam - loopt met deze indrukwekkende cijfers echter achter op het Nederlandse gemiddelde. Dat is vooral het geval in een aantal kwetsbare wijken. Er zijn veel acties uitgevoerd om **kwetsbare doelgroepen te bereiken**, bijvoorbeeld door communicatie in verschillende talen en aanwezigheid van medewerkers in wijken en bij hoger onderwijslocaties. In de regio zijn verder 59 testlocaties opgezet die bij elkaar 1.508.987 testen hebben afgenomen.

Het aantal cliënten en de uitgaven aan zorg zijn structureel hoger dan verwacht en meer dan het Rijk financiert. Daarom hebben we besloten af te stappen van de dalende zorgbegroting en een stabiele lijn te hanteren in de toekomstige financiering van de zorg.

In 2020 is het stedelijk mantelzorgsteunpunt **Mantelfoon** gestart. De Mantelfoon biedt 24 uur per dag een luisterend oor, informatie en advies. Sinds de oprichting in 2020 neemt het aantal vragen aan het steunpunt gestaag toe. Uit de omnibusenquête blijkt dat gedurende de collegeperiode minder sprake is van overbelasting van mantelzorgers. Ook is het online-platform **Zorgzaam010** gelanceerd voor het matchen van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties, advies op maat en cursussen en workshops. Als teken van waardering voor vrijwilligers in coronatijd, hebben we voor hen 6.000 Rotterdampassen beschikbaar gesteld.

In lijn met de ambities uit het nieuwe beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2021-2026 **'Heel de Stad'** investeren we in een generatie zonder achterstanden. Ook stellen we in de wijken een breed palet aan preventieve interventies beschikbaar. Deze interventies zijn van groot belang in coronatijd, omdat ze beginnende psychosociale problematiek en middelengebruik voorkomen en terugdringen. De personeelstekorten in de jeugdzorg vormen een grote uitdaging. De gemeente bevordert de samenwerking tussen jeugdhulpaanbieders en onderwijsinstellingen. In 34 huisartsenpraktijken is inmiddels een praktijkondersteuner huisarts (POH) voor jeugd en gezin beschikbaar. Daarmee worden via de huisarts meer dan 40.000 ingeschreven kinderen en jongeren onder de 18 jaar bereikt.

Het college heeft de volgende collegetarget geformuleerd voor jeugdhulp: van 2018 naar eind 2021 wordt ingezet op een daling van 10% jeugdigen in instellingen. De achterliggende gedachte is om een verschuiving te realiseren van jeugdhulp in instellingen naar jeugdhulp in de thuissituatie. De jeugdhulp moet zoveel mogelijk aansluiten op de leefsituatie van de jeugdigen. De nulmeting in 2018 was 245. Volgens de stukken van de zorgaanbieders zijn er 177 cliënten ultimo 2021 in verblijf. Dat is een daling van ruim 25%.

Het Centrum Huiselijk geweld en kindermishandeling **'Filomena'** heeft een plek gekregen in het GGD-gebouw. In het centrum werken verschillende disciplines samen onder één dak om slachtoffers de nodige hulp te bieden. Daarnaast zijn er pilots rond het anders organiseren van de toegang tot de crisisopvang. Het is nu mogelijk om direct te plaatsen in de crisisopvang en er zijn 10 time-out plekken gerealiseerd voor cliënten van wie het niet direct duidelijk is welke hulp en ondersteuning nodig is. Ook zijn er 24 intensieve trajecten ingezet met ambulante hulp aan gezinnen om plaatsing in de opvang te voorkomen.

De stedelingen van de toekomst

Ambities voor Rotterdam in 2022

- We willen dat meer kinderen en jongeren een hoger onderwijsniveau bereiken.
- Goed onderwijs met voldoende en goede leerkrachten, daar gaan wij voor. Met opgestroopte mouwen pakken we het lerarentekort aan.

Onze ambities op onderwijsgebied zijn door de coronacrisis nog urgenter, maar ook moeilijker te realiseren geworden. Voor het onderwijs hadden de coronamaatregelen immers grote gevolgen. In hoog tempo moesten scholen digitaal onderwijs organiseren. Waar nodig werden leraren en leerlingen voorzien van laptops en wifihotspots. Er waren zorgen om leerlingen waarvan het thuisfront niet in staat was ondersteuning te bieden. Daarom kwam er een meldpunt voor kwetsbare jongeren. Leerplichtambtenaren legden huisbezoeken af om jongeren in het vizier te krijgen. In zowel 2020 als 2021 is een zomercampus aangeboden. Door corona vond in het schooljaar 2020/2021 geen eindtoets plaats. Daardoor waren resultaten niet te meten. Over de beschikbare onderwijsresultaten hebben wij in januari 2022 bericht in de Voortgangsrapportage Rotterdams Onderwijsbeleid 2021 'Gelijke Kansen voor elk talent'.

Kansengelijkheid in het onderwijs was al het speerpunt, maar corona maakte de kansengelijkheid nog eens extra urgent. Door de sluiting van de scholen liepen leerlingen vertraging of achterstand op. Met het **Nationaal Programma Onderwijs** (NPO) stelt het Rijk geld beschikbaar aan scholen en gemeenten om opgelopen coronaschade weg te werken. Als college hebben we met het onderwijs en relevante maatschappelijke partners een plan opgesteld. Met ingang van het schooljaar 2019/2020 kregen alle zwakke Rotterdamse scholen met achterblijvende schoolprestaties de verplichting hun gemeentelijke schoolontwikkelingsbudget in te zetten voor extra activiteiten die moeten leiden tot betere resultaten.

Het lerarentekort dreigt de kansenongelijkheid te vergroten: Rotterdam lobbyt samen met de overige grote steden bij het Rijk voor middelen die het beroep aantrekkelijker maken. Uit de **Rotterdamse Aanpak Lerarentekort** blijkt vooral de werving van zijinstromers succesvol. In het schooljaar 2020/2021 namen 188 zijinstromers aan de opleiding deel, in 2021/2022 waren dat er 165. Verder maakten wij de inzet mogelijk van ondersteunend personeel, zoals onderwijsassistenten en stagebegeleiders. In 2021 volgden 114 onderwijsassistenten de opleiding tot leraarondersteuning of bevoegd docent. Met geld van het NPO maken we daarnaast inzet mogelijk van wijkteammedewerkers op of nabij kwetsbare basisscholen, om de leerkrachten te ontlasten. Daarnaast hebben we besloten studenten in te zetten als 'tutor' voor het geven van extra taal- en rekenlessen en breiden we het programma Mentoren op Zuid uit naar andere delen van de stad.

Het aantal leerlingen dat kiest voor een **opleiding in de techniek** stijgt. In het HBO en WO steeg het aantal techniekstudenten: HBO van 1.591 in schooljaar 2019/2020 naar 1.687 in 2020/2021, WO van 1.226 in 2019/2020 naar 1.384 in 2020/2021. Het aantal techniekstudenten aan het MBO ging van 4.175 in 2019/2020 naar 4.105 in 2020/2021. Gesubsidieerd door de gemeente maken beroepsvoorlichting, loopbaanoriëntatie en het gebruik van een routekaart (die de weg wijst welke opleidingen er leiden naar specifieke beroepen) in het basis- en voortgezet onderwijs leerlingen meer bewust van hun mogelijkheden. Via het actieplan stages is de bemiddeling naar stageplekken verbeterd en zijn de banden met werkgevers versterkt.

Veiligheid op scholen is de afgelopen jaren een belangrijk thema. Op tien vo- en mbo-locaties in de stad is een veiligheidsschouw rond en op de locaties uitgevoerd. Daarna is een maatwerkplan gemaakt om de sociale veiligheid te vergroten. Daarnaast is er samen met alle schoolbesturen een Rotterdamse werkwijze democratisch burgerschap ontwikkeld. Gemeente, schoolbestuurders en hun medewerkers scheppen een klimaat om lastige onderwerpen te bespreken waarbij iedereen zich veilig en gehoord voelt.

Hoewel ook hier corona een behoorlijke spelbreker is geweest, is het college erin geslaagd de positie van cultuureducatie in het onderwijs te versterken. Daaraan hebben de dagprogrammering en geld uit het Rijksprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit bijgedragen. Het aantal bereikte leerlingen en scholen is toegenomen. Het streven is dat in 2022 30% van de scholen in het primair onderwijs een of meer niveaus gestegen is in het **Rotterdams Cultuureducatie Model**. Het ziet ernaar uit dat we dit resultaat halen. Voor 2020 was het streefcijfer 22% en is het resultaat 23%. De cijfers over 2021 zijn medio 2022 bekend.

Er komen **meer duurzame scholen**. De 144 plannen voor zowel sloop als nieuwbouw van schoolgebouwen voor het primair- en voortgezet onderwijs voldoen aan de Frisse Scholen-eis en aan de Bijna Energie Neutraal Bouwen (BENG)-normen. Door corona is extra aandacht gekomen voor het binnenklimaat op scholen, omdat ventilatie van belang is bij het tegengaan van verspreiding van het virus.

Meedoen in de stad

Ambities voor Rotterdam in 2022

- Onze ambities en plannen moeten op draagvlak kunnen rekenen in de stad. Regelmatig gaan wij de stad, de wijken en buurten in, om te kijken en horen wat er speelt, te leren, te luisteren en in gesprek te gaan met bewoners, ondernemers en allerlei organisaties.
- Ons doel is dat Rotterdammers aan het einde van onze collegeperiode, vinden dat ze meer worden betrokken in het meedenken of meebeslissen over maatregelen in hun leefomgeving.
- Met NPRZ zetten we in op verdere verbetering van het onderwijs op Zuid, het ondersteunen van werkzoekenden en het verminderen van het aantal mensen in de bijstand, voor meer cultuuraanbod en het verbeteren van de woningvoorraad, zodat sociale stijgers ook op Zuid blijven wonen.

Het college heeft aan het begin van deze periode de ambitie geformuleerd om aanzienlijk meer Rotterdammers de mogelijkheid te bieden om mee te denken én mee te beslissen over hun eigen leefomgeving (target 14 a & b). De afgelopen jaren zagen we hier een lichte stijging in, met een flinke verbetering bij de meting in 2020. De laatste cijfers vallen echter tegen: 25% van de ondervraagde Rotterdammers vond dat ze voldoende of ruim voldoende konden meedenken en 17% dat ze konden meebeslissen, tegenover 35% en 24% het jaar ervoor. Daarmee halen we onze collegetarget niet. Duidelijk is de sterke invloed door de coronacrisis; deze heeft grote gevolgen gehad op de fysieke en zichtbare aanwezigheid van de medewerkers van de gemeentelijke organisatie in de stad. Tegelijk onderstreept het de noodzaak om laagdrempelige dienstverlening en een open houding naar bewoners opnieuw op te pakken.

Door de hele collegeperiode heen hebben we flink geïnvesteerd in verbetering van participatienormen en mogelijkheden voor inspraak. Zo is het uitvoeringsprogramma **Betrokken Stad** vastgesteld en is er naar aanleiding van het Rekenkameronderzoek naar burgerinitiatieven een plan van aanpak opgesteld. Hierin is verder gewerkt aan de professionalisering van het initiatievenloket. De digitale participatievormen hebben hiermee een impuls gekregen. Met de pilot met het onlineplatform 'Sterker Door Ideeën', zijn concrete ideeën opgehaald om de kleine kernen aantrekkelijker te maken. Uit dit platform is het nieuwe participatieplatform **'Mijn Rotterdam'** voortgekomen. Hierop kunnen bewoners meedenken over projecten en plannen die van invloed zijn op hun wijk, kunnen zij bewonersinitiatieven indienen en meebepalen welke initiatieven de gemeente honoreert.

In verschillende gebiedsgerichte aanpakken en programma's is voortgang geboekt. Zo is de aanpak Mooi, Mooier Middelland doorgezet en is in cocreatie met bewoners verder gewerkt aan de ideale wijk. Het college heeft met de gebiedscommissies in de kleine kernen de **Kleine Kernen Aanpak** opgezet. Daarmee werken ze aan de nodige verbeteringen en realiseren ze gekoesterde wensen in de drie kernen.

Vernieuwing van het bestuurlijk stelsel van lokale vertegenwoordiging zien we tegemoet met de nieuwe wijkdemocratie van **Wijk aan Zet**. Via 39 wijkraden krijgen Rotterdammers in de volgende collegeperiode meer invloed op wat er gebeurt in hun wijk. Daarnaast krijgen Rotterdammers zelf ook meer inspraak in de eigen leefomgeving door laagdrempeligere en directe vormen van inspraak bij beleidsvorming en/of projecten. Zo gaat er meer geld de wijk in waar bewoners zelf over mee kunnen praten, geven bewoners aan wat er moet gebeuren in de wijk via de wijkakkoorden en heeft het college geïnvesteerd in zichtbaarheid van gemeente in de wijken met bijvoorbeeld de wijkhubs.

De algemene conclusie voor **Nationaal Programma Rotterdam Zuid** (NPRZ) is dat we gestaag dichterbij onze ambities komen. Deze ontwikkeling heeft wel, vooral op school en werk, een flinke klap gekregen door de coronacrisis. Daaruit blijkt dat de vooruitgang op Zuid een waardevolle, maar broze ontwikkeling is. De volgende resultaten zijn bereikt:

- Met het programma Hand in hand is ingezet op een aantrekkelijker Beijerlandselaan en de Groene Hilledijk voor eerlijk ondernemerschap, om zo lokale werkgelegenheid te creëren.
- Bewoners van nieuwbouw komen in grote meerderheid uit de focuswijken Feijenoord en Charlois. Uit onderzoek blijkt dat veel van deze verhuizers kleinere en goedkopere woningen achterlaten. We kunnen concluderen dat er sprake is van het vasthouden van sociale stijgers op Zuid. Ook begint de grondige aanpak van woningen op gang te komen.
- De basiskwaliteit van ruim 3.000 woningen wordt onder programma Steigers op Zuid door eigenaren zelf aangepakt. Ook begint de grondige aanpak van woningen op gang te komen. In de particuliere voorraad zijn voor ongeveer 1.500 woningen in NPRZ gebied projecten in uitvoering gericht op sloop/nieuwbouw of grondige renovatie. De extra bijdrage van het Rijk uit het Volkshuisvestingsfonds wordt hier ook deels voor gebruikt.
- Op het moment van schrijven van deze eindverantwoording doen 36 basisscholen mee aan Dagprogrammering. Op acht vo-scholen krijgt eenderde van de leerlingen zes extra uren per week. Verbetering van de onderwijsresultaten in op het basisonderwijs blijft een lastige opgave. Uit de schoolweging blijkt, rekening houdend met de leerlingenpopulatie, duidelijk dat de problematiek op Zuid is verzwaard. We zien wel dat deze scholen gemiddeld beter scoren dan vergelijkbare scholen landelijk op de streefniveaus voor taal, lezen en rekenen. De prestaties op het voortgezet onderwijs zijn verbeterd, waardoor het gat met de vier grote gemeenten (G4) is geslonken. Daarnaast stromen minder leerlingen af naar een lager onderwijsniveau.
- Het bijstandsniveau daalde op Zuid flink, tot aan de coronasituatie. Na een stijging in het eerste jaar van de coronacrisis is de daling inmiddels ingezet. Hieruit blijkt dat de beroepsbevolking op Zuid kwetsbaar is voor conjuncturele wisselingen, door een relatief hoge hoeveelheid flexwerkers, jongeren en een laaggeschoolde beroepsbevolking.
- Met een financiële impuls van het NPRZ is de culturele infrastructuur, fysiek en programmatisch, versterkt, door het Kunstenpand (theater Zuidplein en bibliotheek) en talentontwikkelingsprogramma's. De realisatie van de Cultuurcampus is een stap dichterbij gekomen. De voorbereiding van de gebiedsontwikkeling is gestart. Ondertussen krijgt het programma verder vorm, rond de missie om kunst en wetenschap in te zetten voor complexe maatschappelijke kwesties.

Financiën en Organisatie.

Organisatie en dienstverlening voor de stad

Ambities voor Rotterdam in 2022

- We maken een analyse van de groei van het personeel en maken we afspraken voor het beter voorspellen en beheersen ervan.
- We benutten de mogelijkheid van nieuwe instroom voor het vergroten van de inclusiviteit en kwaliteit van onze organisatie
- We investeren in de kwaliteit van onze dienstverlening. Daarbij benutten we nieuwe digitale en technologische mogelijkheden.

In deze collegeperiode is gebleken hoe belangrijk het is om als gemeente **wendbaar** te zijn. De organisatie paste de gemeentelijke dienstverlening aan op de ontwikkelingen in de coronasituatie. Zo leverde de GGD een enorme extra inzet, en schakelde de organisatie bij om toezicht te houden op de coronamaatregelen en het ophalen van extra huisafval. Ook ving de organisatie de sterk groeiende aanvragen op voor bijstandsuitkeringen en de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Er werd meer dan 120.000 keer gebeld naar de gemeente over corona.

De gemeente heeft de **digitale dienstverlening** steeds verder uitgebreid met producten en diensten. De gemeente biedt 284 producten en diensten inmiddels digitaal aan. Ook opende in 2020 de digitale balie. Al ruim 10.000 Rotterdammers zijn via deze balie met videobellen bijgestaan door ruim 70 teams. Rotterdammers ervaren het contact via videobellen als persoonlijk en gemakkelijk. Dat weet de gemeente uit klanttevredenheidsonderzoeken. Rotterdammers die geen toegang hadden tot digitale middelen konden in 2021 altijd terecht door een afspraak te maken bij een van de stadswinkels, desnoods met spoed. Als mensen niet in staat waren langs te komen, dan verzorgde de gemeente dienstverlening aan huis.

De klanttevredenheid over de gemeentelijke dienstverlening stijgt. Burgers en ondernemers gaven in 2021 een 8,3 (2020: jaar een 8,2) voor de gemeentelijke dienstverlening in de stadswinkels en een 7,2 voor de telefonie (2020: een 6,9).

De dienstverlening en de uitvoering van andere taken voor Rotterdam gebeurt door een organisatie met een **personeelsbestand** dat een steeds betere afspiegeling vormt van de Rotterdamse samenleving. Inclusiviteit en diversiteit krijgen vorm en inhoud bij werving en selectie. Dat gebeurt bijvoorbeeld door het toetsen van de werving- en selectieprocessen door het inclusiviteitspanel en diverse trainingen en bijeenkomsten. Voor het tegengaan van racisme en discriminatie in de stad is een stadsmarinier Racisme en Discriminatie aangesteld. Hij legt verbindingen met de gemeentelijke organisatie om te zorgen voor meer bewustwording.

Op het personeel is deze bestuursperiode, zoals afgesproken, niet bezuinigd. Langlopende inhuurcontracten zijn rigoureus teruggebracht met als uitgangspunt ‘piek en uniek’; we huren in principe alleen in bij pieken (bijv. verkiezingen, corona) en als we unieke kennis moeten invullen (kortdurende behoefte aan specialistische kennis of moelijk vervulbare functies). Op basis van de motie ‘Zeker van een baan bij de gemeente Rotterdam#2’ (november 2019) zijn er circa 500 voormalige inhuurkrachten met een langdurig contract in dienst getreden.

Een financieel gezonde stad

Ambities voor Rotterdam in 2022

- We zorgen wij voor voldoende weerstandsvermogen om financiële risico's op te vangen en voor een sluitende structurele meerjarenbegroting.
- We blijven nu én op de lange termijn duurzaam investeren in Rotterdam en zoeken zoveel mogelijk partners die dat ook willen doen om een toekomstbestendige stad voor alle Rotterdammers te realiseren

De realisatie van grote ambities voor Rotterdam is deze bestuursperiode gepaard gegaan met beperkt budget en toenemende onzekerheden. Door scherp aan de wind te zeilen hebben we structureel houdbare gemeentefinanciën overeind gehouden. Volgens de afgesproken richtlijnen bedroeg het weerstandsvermogen in 2025, het laatste jaar van de meerjarenbegroting, tenminste 1,0. Daarbij zijn **de lasten voor burgers en ondernemers niet verhoogd**.

We hebben ervoor gekozen om **Rotterdam uit deze crisis te investeren** door gebruik te maken van al onze beschikbare investeringsruimte. Deze koers hebben we versneld en versterkt door het doen van nieuwe investeringen in de stad. Dat deden we vanuit 'groei met groei' en de extra investeringsruimte die het gevolg was van de verkoop van Eneco. De netto-opbrengst van bijna 1,3 miljard van de in 2019 verkochte aandelen Eneco is toegevoegd aan de opvolger van het Investeringsfonds Rotterdam (IFR): de Rotterdamse Investeringsmotor. Hiervan is 100 miljoen gestort in het Energietransitiefonds Rotterdam en 31,5 miljoen beschikbaar gesteld voor duurzaamheidsleningen aan particulieren, VvE's, kleine bedrijven en organisaties. Met deze investeringen geven we een flinke impuls aan de werkgelegenheid, de economie en het maatschappelijke welzijn van de Rotterdammers.

Voor de lange termijn hebben we een investeringsplanning opgesteld in de vorm van een groslijst van investeringsplannen. Op basis van de langetermijninvesteringsplanning (LTIP) en een nieuw vastgesteld beoordelings- en afwegingskader voor investeringen doen we jaarlijks een investeringsvoorstel aan de raad. Dit voorstel bevat beleid voor nieuwe investeringen die de groei van de stad mogelijk maken, en voor vervangingsinvesteringen, renovaties en restauraties die het huidige voorzieningenniveau op peil houden. Nieuwe beleidsuitgangspunten en –regels zijn vastgelegd in de **Beleidsnota Investeringen Rotterdam 2020**. Het uitgangspunt 'bezit voor bezit' is hierin verankerd. Door dit beleid te ontwikkelen zal de gemeente beschikken over de investeringsruimte die past bij de verwachte groei van de stad en het huidige voorzieningenniveau, waarmee wij het investerend vermogen van de gemeente hebben geborgd.

Slotwoord.

Rotterdam is altijd in ontwikkeling. Met alle (inter)nationale ontwikkelingen en de positie van Rotterdam is het noodzaak om in beweging te blijven, te anticiperen op wat nodig is. De noodzaak daartoe is zeker de afgelopen 2 jaar gebleken. Rotterdam vernieuwt zich. Dat zal zo blijven en dat moet ook, zeker wanneer de wens is om voorop te lopen in de grote transities naar toekomstbestendige energieopwekking en circulaire economie. Waar kansen liggen voor werkgelegenheid en duurzame groei: groei die bijdraagt aan een duurzame samenleving en aan economische vooruitgang. Groei die bijdraagt aan het welzijn van alle Rotterdammers. Uit het wijkprofiel is gebleken dat de coronapandemie alle Rotterdammers heeft geraakt, maar in wijken met een lagere sociale en veiligheidsindex wat harder aan is gekomen. Dat behoeft aandacht.

Daarbij is het ook zaak om oog te hebben voor de samenhang in de stad, om vertrouwen te houden in elkaar en in de toekomst. Dit sluit aan bij de 'Staat van de Stad' waarbij het brede welvaartsbegrip wordt gebruikt als het uitgangspunt evenals in de Monitor Brede Welvaart van het CBS. Het zijn grote opgaven, die in een door corona nog steeds onzekere tijd, moeten worden opgepakt. Het goede nieuws is dat we dit samen doen met een veerkrachtige stad: er leven talrijke ideeën onder bedrijven, burgers en beleidsmakers om de Rotterdamse economie, leefomgeving en infrastructuur een meer duurzame toekomst te bieden. Sterker nog: velen zijn al begonnen! Het is aan de lokale overheid om de innovatiekracht te bundelen en de ruimte te geven. De 39 nieuw te kiezen wijkraden kunnen het college daar ook bij helpen.

Scherpe keuzes zijn nodig op basis van maatschappelijke noden enerzijds en beschikbare capaciteit van mensen en middelen anderzijds. De gemeente zal gericht moeten investeren vanuit het besef dat radicale keuzes nodig zijn en dat er een maatschappelijke behoefte is aan continuïteit in beleid en visionair leiderschap. We wensen het nieuwe college alle lef en energie toe in de komende periode.

Bijlage Overzicht collegetargets 2018-2022.

Ambities, targets	0-meting	2019		2020		2021/ Eindwaarde	
		Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie
1. De stijging van de CO_2-uitstoot wordt in deze collegeperiode omgebogen naar een dalende trend die leidt tot 49% CO_2-reductie in 2030, gemeten ten opzichte van het jaar 1990	31,8 Mton	Niet > 31,8 Mton	29,2 Mton	< 31,8 Mton	26,2 Mton	< 31,8 Mton	28,3 – 30,8 Mton* *Cijfer 2021 is zomer 2022 beschikbaar. De DCMR verwacht dat de CO_2-uitstoot van 2021 zal uitkomen tussen de 28,3 en 30,8 Mton.

Toelichting: Het doel in deze collegeperiode is gerealiseerd. De rapportage van de DCMR laat zien dat de jarenlange stijging van de Rotterdamse CO_2-uitstoot is omgebogen naar een gestaag dalende trend. De DCMR verwacht dat de uitstoot in 2021 ten opzichte van 2017 met tenminste 1 Mton ton zal zijn gedaald. Om de stijgende CO_2-uitstoot om te buigen in een dalende trend heeft het college in de afgelopen jaren gewerkt aan een ambitieuze klimaataanpak. Onderdeel daarvan zijn de 55 klimaatdeals uit het Rotterdams Klimaatakkoord, de meer dan 50 projecten uit het uitvoeringsprogramma energietransitie, en de instelling van een Energietransitiefonds.

Daarnaast dragen ook externe invloeden bij die bepalend zijn voor de Rotterdamse CO_2-uitstoot. In 2020 speelde de lockdown door de coronapandemie een grote rol en zorgde een langdurige storing bij de Power Plant Rotterdam (Riverstone Kolencentrale) voor een (extra) afname van de CO_2-uitstoot. Op basis van de DCMR-doorrekening van de Rotterdamse klimaataanpak, zet de dalende trend in de komende jaren door tot minimaal 9 Mton minder CO_2-uitstoot in 2030.

Ambities, targets	0-meting	2019		2020		2021/ Eindwaarde	
		Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie
2. Vanaf 2020 zijn er geen straten meer waar de Europese gezondheidsnorm voor NO_2 wordt overschreden	16 toets-punten norm-overschrijding jaargem. NO_2	8 toetspunten	0 toetspunten	0 toetspunten	0 toetspunten	0 toetspunten	**Realisatie = 0**
	0 meetstations overschrijding uurgem. NO_2	8 toetspunten	0 toetspunten	0 toetspunten	0 toetspunten	0 toetspunten	**Realisatie = 0**
Toelichting: Het doel in deze collegeperiode is gerealiseerd. In de 15 straten waar de Europese gezondheidsnorm werd overschreden, is de luchtkwaliteit substantieel verbeterd. Er zijn vanaf 2020 geen straten meer waar de Europese norm wordt overschreden, blijkt uit de jaarlijkse luchtkwaliteitsrapportage van het RIVM. De gemiddelde luchtkwaliteit in Rotterdam is ook verbeterd.							
3. Minder Rotterdammers in de bijstand: in deze collegeperiode daalt het aantal bijstandsuitkeringen in Rotterdam naar 30.000	37.667	33.700	33.666	32.000	36.203	30.000	Realisatie 2021, eindwaarde: 34.624
Toelichting: Wij hebben ons als doel gesteld dat aan het einde van deze collegeperiode maximaal 30.000 Rotterdammers afhankelijk zijn van een uitkering. Bij de start van deze collegeperiode waren dat nog 37.667 Rotterdammers. Door een duidelijke focus op de drie pijlers uit het beleidskader Mensenwerk (inkomenszekerheid, passende dienstverlening en duurzame uitstroom) daalde dit aantal naar 33.666 op 31 december 2019 en zelfs naar 33.499 in maart 2020. We waren zeer goed op weg om onze doelstelling te halen. De gezondheidscrisis als gevolg van de uitbraak van het coronavirus en de daaropvolgende economische crisis, betekende een abrupte kentering in het dalende patroon. Per 31 december 2020 was de realisatie 36.203. Het aantal Rotterdammers in de bijstand kwam op het niveau van 36.699 in april 2021. Jongeren, zzp'ers en flexwerkers werden het hardst geraakt en verloren als eerste hun baan en inkomen. Mede dankzij de steunmaatregelen van het Rijk, deden uiteindelijk minder mensen dan verwacht een beroep op de bijstand. Het (geleidelijk) afschalen van de beperkende coronamaatregelen toonde de veerkracht van de economie en de arbeidsmarkt: de grote vraag naar personeel die ontstond, biedt kansen voor Rotterdammers. Met het herstel van de economie, treedt een daling op in het aantal bijstandsgerechtigden. De eindwaarde 2021 komt uit op 34.624.							

Ambities, targets	0-meting	2019		2020		2021/ Eindwaarde	
		Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie
4a. 80% statushouders is binnen 6 maanden gestart met inburgeringstraject	n.v.t.	80%	59%	80%	42%	80%	Realisatie 2021: 49% (peildatum 31-12-2021)
4b. Daling bijstand van 1.854 naar 1.455	1.854 Realisatie 2018: 1.795	1.682	1.765	1.569	1.989	1.455	Realisatie 2021, eindwaarde: 2.180 (peildatum 31-12-2021)

Toelichting: 4a. Het percentage dat tijdig start met inburgering (binnen een half jaar na toekenning bijstandsuitkering) is nog niet op het beoogde niveau van 80%. Eind december 2021 lag het percentage op 49%. Dit komt mede door het coronavirus. Hierdoor werd de start van trajecten (bijvoorbeeld in groepsverband) namelijk bemoeilijkt.

Daarnaast is de nieuwe Wet inburgering uitgesteld tot 1-1-2022. Bij het formuleren van het collegetarget stond de ingangsdatum op juli 2020. Met deze nieuwe wet heeft de gemeente meer regie op het inburgeringstraject. Onder het oude stelsel (dus voor 01-01-2022) is de statushouder zelf verantwoordelijk om zich op tijd in te schrijven voor een inburgeringscursus. De gemeente kan dit dan ook niet afdwingen. Hierdoor is het vaststellen en controleren van de target bemoeilijkt. Daarbij is gebleken dat de registratie hiervan uiterst complex is, onder andere vanwege de veelzijdigheid aan bewijsstukken en registratiemogelijkheden. Het is dan ook vanwege deze complexiteit en foutgevoeligheid dat de Rotterdamse Rekenkamer de uitkomsten als 'onbetrouwbaar' heeft getypeerd.

Vanaf inwerkingtreding van de nieuwe wet (2022) krijgt de gemeente regie op het inburgeringtraject.

4b. Het aantal bijstandsgerechtigden is sinds de coronapandemie toegenomen. We blijven de intensieve aanpak voortzetten en zetten extra dedicated jobhunters en jobcoaches in, om zo te kunnen blijven ondersteunen in de ontwikkelmogelijkheden van statushouders in Rotterdam.

Ambities, targets	0-meting	2019		2020		2021/ Eindwaarde	
		Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie
5. Voor 2022 is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen is een individueel ondersteuningsplan opgesteld	0	3.000	3.548	9.000 (cumulatief)	7.517 (cumulatief)	15.000 (cumulatief)	Realisatie eind-verantwoording: 11.460 (cumulatief op peildatum 3 december 2021 + prognose laatste vier weken 2021)
Toelichting: Voor het einde van deze collegeperiode is voor 15.000 Rotterdammers met financiële problemen een individueel ondersteuningsplan opgesteld, gericht op een duurzame aanpak van schulden. Door intensieve samenwerking met organisaties in de stad, de zgn. 'plekken van vertrouwen', konden we met meer Rotterdammers met financiële problemen in contact komen en de nieuwe stress-sensitieve aanpak halveerde de uitval van Rotterdammers uit lopende trajecten, nu 35% (2020) t.o.v. ruim 70% daarvoor. De target is opgedeeld in 3 delen: 3.000 getekende ondersteunings-plannen voor 2019, 6.000 voor 2020 en 6.000 voor 2021. In 2019 werd de target met 3.548 ruim behaald. Door corona kwam echter het bereik vanaf 2020 onder forse druk te staan. In de Rotterdamse aanpak van de schulddienstverlening is het maken van contact op de informele plekken in de stad, maar ook op de gemeentelijke locaties van essentieel belang, dat bleek door alle corona maatregelen heel lastig. Bovendien hebben veel steun- en coulancemaatregelen van zowel het Rijk als de gemeente ervoor gezorgd dat de urgentie soms minder groot was om hulp te zoeken. In 2020 resulteerde dit landelijk in een afname van 12,5% in het aantal aanmeldingen voor schulddienstverlening. In Rotterdam was echter een stijging te zien van ruim 14% en werden alsnog 4.051 Rotterdammers met een ondersteuningsplan geholpen. Ook in 2021 is het ondanks alle uitdagingen en beperkingen gelukt om 3.861 Rotterdammers met een ondersteuningsplan te helpen. Hiermee komt het totaal op 11.460 ondersteuningsplannen voor Rotterdammers met financiële problemen.							
6. Meer kinderen/jongeren bereiken een hoger onderwijsniveau							
6a. Doelgroep peuters	0-meting 2017: Streefwaarde: 89% Realisatie: 86% 2018 (schooljaar 2017-2018): Streefwaarde: 89% Realisatie: 80%	89%	81%	89%	80%	89%	Niet bekend

Ambities, targets	0-meting	2019		2020		2021/ Eindwaarde	
		Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie
6b. Referentieniveau taal	0-meting: 2017: Streefwaarde: 54,9% Realisatie: 54,3% 2018 (schooljaar 2017-2018): Streefwaarde 55,3% Realisatie: 58%	55,8%	57,4% (schooljaar 2018-2019)	56,3%	Niet bekend (schooljaar 2019-2020)	56,9%	Niet bekend
6c. Referentieniveau lezen	0-meting: 2017: Streefwaarde: 60,9% Realisatie: 60,4% 2018 (schooljaar 2017-2018) Streefwaarde: 62,4% Realisatie: 67,3%	63,9%	69,7% (schooljaar 2018-2019)	65,4%	Niet bekend (schooljaar 2019-2020)	67,4%	Niet bekend

Ambities, targets	0-meting	2019		2020		2021/ Eindwaarde	
		Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie
6d. Referentieniveau rekenen	0-meting 2017: Streefwaarde: 34,8% Realisatie: 34,4% 2018 (schooljaar 2017-2018): Streefwaarde: 35,5% Realisatie: 35,5%	36,2%	42,9% (schooljaar 2018-2019)*	37%	Niet bekend (schooljaar 2019-2020)	37,8%	Niet bekend
6e. Derde leerjaar vo	0-meting 2017: Streefwaarde: 78% Realisatie: 76,5% 2018 (schooljaar 2018-2019): Streefwaarde: 78% Realisatie: 76,3%	78%	76,4% (schooljaar 2019-2020)	79%	78,9% (schooljaar 2020-2021)	80%	Niet bekend

** De niveaus 1S en 2F bij rekenen zijn vanaf dit schooljaar samengenomen in de data van DUO. Dit betekent dat we geen goede vergelijking meer kunnen maken met de mijlpalen die gebaseerd waren op niveau 1S. De reden dat DUO de niveaus samenvoegt is dat niet bij alle eindtoetsen de scheiding tussen 1S en 2F wordt geregistreerd. Daarnaast sluit het samenvoegen van deze niveaus aan bij de beoordelingssystematiek van de Onderwijsinspectie.*

Ambities, targets	0-meting	2019		2020		2021/ Eindwaarde	
		Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie
6f. Beroepsbegeleidende leerweg (BBL)	0-meting: 2017: Streefwaarde: 13,5% Realisatie: 13,6% 2018 (schooljaar 2018-2019): Streefwaarde: 14% Realisatie: 15,9%	15,5%	17,7% (schooljaar 2019-2020)	16,7% (schooljaar 2020-2021)	16,7%	18%	Niet bekend

Toelichting:

Doelgroep Peuters: Door de coronapandemie liep de deelname aan de Rotterdamse voorschoolse educatie door doelgroeppeuters in 2020 aanzienlijk terug. In oktober 2020 was de deelname van doelgroeppeuters 15% lager dan een jaar eerder. Doordat ouders wachten met deelname van hun peuter (met indicatie Extra spelen en leren), neemt de kans op ontwikkelingsachterstand toe. Om het bereik onder doelgroeppeuters te verhogen is de gemeente in samenwerking met kinderopvangorganisaties, onderwijs en het CJG een informatiecampagne voor ouders en professionals gestart. Daarnaast wordt doelgroeppeuters de mogelijkheid geboden om van september 2021 tot de zomervakantie 2022 gratis en vrijblijvend kennis te maken met de voorschoolse educatie.

Referentie Taal, lezen en Rekenen: We werken aan een stijging van het aantal Rotterdamse basisschoolleerlingen dat het streefniveau van de referentieniveaus bereikt. In schooljaar 2018-2019 stijgen de scores op de referentieniveaus lezen en rekenen ten opzichte van 2017-2018. Bij taal zien we in deze periode een lichte daling. Wel bevinden de referentieniveaus taal en lezen zich boven het jaarlijkse ambitieniveau van dit college en liggen ze stevig op koers voor de collegetargets. De niveaus 1S en 2F bij rekenen zijn vanaf schooljaar 2018-2019 samengenomen in de DUO-data. Dit betekent dat we geen goede vergelijking meer kunnen maken met de collegemijlpalen die gebaseerd zijn op niveau 1S . Omdat er door corona in het schooljaar 2019-2020 geen eindtoets is afgenomen, zijn er ook geen cijfers over de referentieniveaus taal, lezen en rekenen. De referentieniveaus worden bepaald aan de hand van de eindtoetsen. In het schooljaar 2020-2021 zijn wel eindtoetsen afgenomen, maar deze hebben geen officiële status. De Inspectie van het Onderwijs zal ze niet gebruiken om scholen te beoordelen, omdat de inspectie de resultaten - door de gevolgen van de coronacrisis op het onderwijs - niet representatief vindt voor de prestaties van de scholen. Er is sinds corona nog meer aandacht voor taal en rekenen in Rotterdam. Dit zien we ook terug binnen het NPO, de schoolontwikkelingsbudgetten en de Dagprogrammering. Veel scholen zetten hun schoolontwikkelingsbudget in op taal (net als voorgaande jaren).

Ambities, targets	0-meting	2019		2020		2021/ Eindwaarde	
		Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie

Binnen de Dagprogrammering zie je dat de uitbreiding van de inzet van de Rekenfaculteit op scholen op Zuid daaraan heeft bijgedragen. Ook de introductie van de student-tutoren taal en rekenen vanuit het NPO zorgt voor meer inzet binnen het onderwijs op taal en rekenen stadsbreed. We zien deze verschuiving ook al voorzichtig in de Dagprogrammering. Inmiddels bestaat bijna een kwart van het aanbod op de scholen uit taal en rekenen. Bij de start was dit bijna een vijfde.

Derde jaar VO

In 2020-2021 zat 78,9% van de derdejaars vo-leerlingen in Rotterdam op het door de basisschool geadviseerde óf een hoger niveau: 70,8% zat op het geadviseerde niveau en 8,1% op een niveau hoger dan geadviseerd. Daarmee liggen we op koers voor de collegemijlpaal van 80% in 2021. We zien nog steeds een stijgende lijn in het aantal leerlingen dat in het derde leerjaar onderwijs krijgt op het geadviseerde niveau. Om dit te bereiken zijn de po- en vo-besturen in de stad met elkaar in gesprek gegaan hoe leerlingen op de juiste wijze (“warm”) overgedragen kunnen worden. Er zijn afspraken gemaakt over welke informatie daarbij cruciaal is. Om het streefpercentage van 80% in 2021 te behalen wordt gekeken welke cijfers er beschikbaar zijn, hoe die geduid kunnen worden en welke rol die kunnen beteken in de verbetering van het proces. Samen met de kwaliteitsmedewerkers van de po- en vo besturen zijn we in gesprek om tot een procesbeschrijving te komen voor een passend schooladvies. Naast de beschikbare data wordt gekeken naar de overdracht zelf, de manier van informatie uitwisseling en de rol van ouders en de omgeving.

BBL

Het percentage mbo-studenten dat de bbl volgt, nam in 2020-2021 licht af van 17,7% in 2019-2020 naar 16,7%. De afname is toe te schrijven aan de coronacrisis. Door sluitingen in vele beroepssectoren werden stages en BBL plekken (tijdelijk) stopgezet. Jongeren maakten daardoor minder vaak de keus voor een BBL opleiding in die sectoren die door corona gesloten werden. Daardoor neemt het aandeel BBL studenten af onder het totaal aan MBO studenten.
In het najaar van 2020 hebben de mbo-instellingen, bedrijfsleven, S-BB en gemeente Rotterdam een regionaal actieplan stages (BOL) en leerbanen (BBL) opgezet om het door de coronapandemie veroorzaakte tekort in de regio Rotterdam-Rijnmond met vereende krachten terug te dringen. Deze samenwerking is succesvol gebleken. Er werden ruim 1200 nieuwe leerbedrijven aangetrokken, waardoor het aanbod enorm is versterkt. Er zijn inventieve vormen bedacht om praktijkleren ondanks de beperkingen mogelijk te maken, zoals duo-stages en priklocaties als tijdelijke leerbedrijven. De deelnemende partijen aan het regionaal actieplan hebben in juli 2021 besloten om hun succesvolle samenwerking te continueren, in het belang van een structurele aanpak van het stage (BOL)- en leerbanen (BBL) tekort. Sinds die tijd inventariseren ze maandelijks de stage- en leerbaantekorten. Afspraak is om het actieplan meteen weer in werking te zetten en op te schalen als de cijfers daar aanleiding toe geven. Op deze manier kunnen de mbo-instellingen en de andere relevante partijen effectief inspelen op tekorten die ontstaan door coronamaatregelen en lockdowns en zetten ze met elkaar alles op alles om te zorgen voor een succesvolle beroepspraktijkvorming.

Ambities, targets	0-meting	2019		2020		2021/ Eindwaarde	
		Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie
7. De eenzaamheid onder ouderen (65+) daalt 3% punt	53%	n.v.t.	n.v.t.	51%	56,2%	50%	54,9%

Toelichting: Helaas is de ambitie van het college om de eenzaamheid onder ouderen verder terug te dringen niet gerealiseerd. Vanwege de coronapandemie is de eenzaamheid onder ouderen gestegen ondanks alle (extra) acties/inzet vanuit Rotterdammers, welzijn, de Coalitie Erbij Rotterdam en het programma Rotterdam, Ouder en Wijzer. Met man en macht is getracht de door corona verwachte toename zoveel mogelijk te beperken door de eenzaamheidsaanpak waar mogelijk op alternatieve wijze door te zetten of bij hulp aan ouderen gebruik te maken van de al goed draaiende infrastructuur. Zo is direct aan het begin van de eerste lockdown de Sociale Hulpdienst Corona met partners opgezet, waar ouderen en andere kwetsbare Rotterdammers terecht konden voor coronahulpvragen, telefonische ondersteuning of hulp bij de boodschappen. Gedurende de pandemie is waar mogelijk op alternatieve wijze de aanpak eenzaamheid voortgezet, zoals het gesprek aan de deur in plaats van het huisbezoek 75+ achter de voordeur, de gebiedsgerichte bijeenkomsten over zingeving en rouwverwerking telefonisch of digitaal en het digitaal een kopje koffie drinken. Waar corona dit toeliet is ingezet op de geplande activiteiten om eenzaamheid te bestrijden, waarbij ontmoeten, het gezamenlijk eten en samen activiteiten ondernemen centraal staan. Hierbij waren we uiteraard afhankelijk van de dan geldende coronamaatregelen. Corona leidde ook tot angst onder ouderen om er weer op uit te gaan of familie te ontmoeten. Om de eenzaamheid onder ouderen te verminderen vanwege de coronapandemie heeft het ministerie van VWS beging 2021 extra middelen beschikbaar gesteld. Met deze extra middelen zijn in 2021 24 extra projecten gestart om eenzaamheid te bestrijden. Een groot deel van de inzet op eenzaamheid is geborgd. Voorbeelden zijn: Samen eten, Vitale woongemeenschappen, het 75+ huisbezoek, de Coalitie Erbij Rotterdam, het stedelijk dekkend netwerk zingeving en de activiteiten binnen het Huis van de Wijk.

Ambities, targets	0-meting	2019		2020		2021/ Eindwaarde	
		Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie
8. 19.000 afgeronde taaltrajecten voor laaggeletterde Rotterdammers	0	3.800	6.689 (bijgesteld n.a.v. vastgestelde subsidies)	4.400	3.642 3.811 Bijgesteld n.a.v. vastgestelde subsidies	5.400 voor 2021 en 5.400 voor 2022 Eindwaarde: 19.000 afgeronde trajecten op 31-12-2022	Realisatie 2021 t/m 31-10-2021 3.842 en 14.359 cumulatief. Prognose voor 2021: 5.450 Prognose voor 2022 5.450

Toelichting: Het beleidskader Taalspiraal heeft een looptijd van 2019 tot en met 2022. De speerpunt budgetten voor taal lopen tot en met 31-12-2022 en de huidige overeenkomsten met de taalaanbieders lopen door tot en met 31-12-2022. Verwachte eindstand is 21.417 trajecten.

We hebben de target weten te realiseren door te werken aan toeleiding naar taaltrajecten en door te zorgen voor een goed verloop van taaltrajecten. Bij de toeleiding gaat het onder meer om samenwerking met veel verschillende partijen in de stad en een integrale samenwerking binnen de gemeente. We hebben grootschalige campagnes uitgevoerd en een platform opgezet waar het aanbod voor iedereen te vinden is. We hebben ingezet op de bewustwording van de omgeving van laaggeletterden (o.m. professionals) waardoor zij veel Rotterdammers doorverwijzen naar de taaltrajecten.

Bij een goed verloop van het traject gaat het bijvoorbeeld om het aansluiten bij de persoonlijke doelen en het niveau van de deelnemer en het bieden van kwalitatief hoogstaande lessen (door een bevoegd docent). Deelnemers worden intensief begeleid en er is veel persoonlijke aandacht. Tijdens de coronacrisis is er veel geïnvesteerd om de lessen digitaal doorgang te laten vinden: deelnemers kregen bijvoorbeeld laptops in bruikleen. We hebben de taalaanbieders financieel en praktisch zoveel mogelijk ondersteund om ook tijdens de coronacrisis de taaltrajecten zo goed mogelijk uit te voeren. Daarnaast hebben we mogelijk gemaakt dat deelnemers meerdere trajecten kunnen volgen en meerdere niveauverhogingen kunnen bereiken, zodat ze echt een grote stap vooruit kunnen zetten.

Ambities, targets	0-meting	2019		2020		2021/ Eindwaarde	
		Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie
9. Daling van 10% jeugdigen in instellingen: naar 203 per 31-12-2021	245	237	245	229	Niet bekend	221	Volgens de stukken van de zorgaanbieders zijn er 177 cliënten ultimo 2021 in verblijf. Dat is daling van ruim 25%.
Toelichting: De afgelopen jaren is er binnen de jeugdhulp getransformeerd. Dit heeft geresulteerd in een aanzienlijke daling van het aantal Rotterdamse jongeren in instellingen. Deze trend is ook zichtbaar in de CBS cijfers over de jeugdzorg tussen 2018 en 2021. Daarnaast is op verschillende wijzen ingezet op ambulantisering en het stimuleren van jeugdhulp in meer gezinsgerichte situaties. De cijfers van jongeren in intramurale voorzieningen laten duidelijk een dalende trend zien de afgelopen jaren. De rekenkamer heeft geconstateerd dat niet met zekerheid is vast te stellen of de beoogde daling is gehaald doordat de cijfers over de jaren heen niet goed op elkaar aansluiten door een andere wijze van beoordelen.							
10. 90% panden zonder verhoogde kans op wateroverlast	86,7%	88%	Niet gemeten	88%	89,5%	90%	Realisatie 2021 Eindwaarde 2021 is 89,75% waarmee de totale verbetering 3,02% is.
Toelichting: Bij de tussentijdse meting in 2020 liet het verbeterde model zien dat de nul-situatie 86,7% was i.p.v. 88%. Door diverse ingrepen in de stad hebben in totaal netto 3.296 panden een veiliger label gekregen. Er is een stijging van 3,02% gerealiseerd t.o.v. de initiële voorgenomen stijging van 2%. De grootste verbeteringen zijn bereikt door het aanleggen van regenwaterriolering en extra waterberging binnen de reguliere rioolvervangings- en onderhoudsprojecten in de buitenruimte. In de eindwaarde zijn alleen projecten meegenomen die daadwerkelijk zijn uitgevoerd t/m 2021. Er is ook een berekening gedaan voor de projecten die nog in 2022 uitgevoerd zullen worden waarmee het percentage op 89,81% komt. Doordat er nog enige onzekerheid bestaat over het uitvoeren van deze projecten, is deze eindscore niet meegenomen in de eindwaarde.							

Ambities, targets	0-meting	2019		2020		2021/ Eindwaarde	
		Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie
11. 20 Hectare groen erbij	0	5 hectare	8,9 hectare	10 hectare cumulatief	12,8 hectare cumulatief	2021: 15 hectare cumulatief eindwaarde: 21,5 hectare	Realisatie 2021 eindwaarde is 21,5 hectare extra groen

Toelichting: De meetmethode die we in 2018 en 2019 gebruikten (luchtfoto's die het verschil tussen jaren in al het groen laten zien), bleek niet betrouwbaar. Daarom is in 2020 in overleg met de Rekenkamer de meetmethode aangepast. Het saldo van de vierkante meters extra groen tot en met 2021 is zo bepaald:

- Infraroodberekeningen bij jaarlijkse luchtfoto's van groene daken (dat groen levert wel een betrouwbaar beeld op);
- Vierkante meters van inrichtingsplannen die na september 2018 zijn uitgevoerd;
- Vierkante meters van inrichtingsplannen voor de buitenruimte die zijn vastgesteld van september 2018 tot en met november 2021. Dit groen is dus niet altijd al aangelegd, maar het besluit tot aanleg is wel genomen.

In totaal bestaat de 21,5 hectare extra groen uit 9,4 hectare groene daken (aangelegd sinds 2018) en 12,1 hectare extra groen in inrichtingsplannen.

De verschillen tussen de jaren in vierkante meters op private terreinen, zoals bij bewoners en bij bedrijven, kunnen we niet goed berekenen met luchtfoto's en tellen we daarom niet mee in de totaal behaalde hectaren aan groen. Deze zijn echter wel belangrijk voor de gezamenlijke opgave om de stad te vergroenen. Zo zijn er samen met Opzoomer Mee 1275 straten groener gemaakt door bewoners, met ruim 6.500 m² extra groen, zijn er 20 nieuwe groenblauwe schoolpleinen samen met basisscholen gerealiseerd, is er 18.000 m² nieuw groen in tuinen en op daken aangelegd met de subsidie klimaatadaptatie en zijn er in 2021 119.361 tegels vervangen door gras of planten door bewoners, ondernemers en andere partijen bij de landelijke tegelwipwedstrijd. Samen met o.a. Stichting Natuurstad, Rotterdams Milieucentrum, IVN, Stichting Groenemorgen, De Groene Connectie en Rooftop Revolution zijn vele activiteiten uitgevoerd ter bevordering van het groen in de stad.

12. Start bouw 18.000 woningen	0	9.000	7.306	13.500	10.419	18.000	15.154 woningen

Toelichting: Dit college heeft ingezet op een stevige verhoging van de bouwproductie niet alleen deze collegeperiode maar juist ook voor de jaren daarna. Met de start bouw van 15.154 woningen in deze collegeperiode is 84% van het target gerealiseerd. De productie is gerealiseerd over de prijsklassen 29% sociaal, 19% midden, 24% hoger, 25% top, van 3% zijn de prijsklassen niet doorgegeven aan de gemeente. De productie bedient zo Rotterdammers met elke portemonnee. Ook voldoet de productie aan het streven om de productie verspreid over de wijken en buurten van de stad plaats te laten vinden en voorziet deze in een brede behoefte, aangezien de productie bestaat uit een scala woningtypologieën, van gezinswoningen tot studentenwoningen en ouderenwoningen. Voor de komende jaren zijn veel nieuwe bouwlocaties opgestart en een stap verder gebracht, planologische procedures opgestart en afgerond, hierdoor is de harde planvoorraad fors gegroeid, daarmee loopt de productie t/m 2030 in lijn met de in het Addendum Woonvisie.

Ambities, targets	0-meting	2019		2020		2021/ Eindwaarde	
		Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie	Streefwaarde	Realisatie
13a. Hoger veiligheidsniveau:	108			> 108	110	> 108	110
13b. Gemiddeld niveau laagst scorende 18 wijken	88	n.v.t.	n.v.t.	> 88 (wijken)	92	> 88 (wijken)	93
13c. 5 laagst scorende wijken:							
Tarwewijk	73	n.v.t.	n.v.t.	76	86	78	89 (+15)
Hillesluis	77	n.v.t.	n.v.t.	80	95	82	88 (+11)
Bloemhof	84	n.v.t.	n.v.t.	87	83	89	91 (+7)
Carnisse	86	n.v.t.	n.v.t.	89	81	91	85 (-1)
Oude Westen	87	n.v.t.	n.v.t.	90	87	92	99 (+12)

Toelichting:
13a. Deze target is gehaald.
13b. Deze target is gehaald.
13c. De Veiligheidsindex is: bij 4 wijken gestegen met meer dan 5 punten, bij 1 wijk (Carnisse) met 1 punt gedaald. Daarmee is deze target voor 80% gehaald. De wijk Carnisse is weliswaar met 1 punt gedaald maar we zien echter wel een verbetering van 4 punten ten opzichte van de meting in 2020. De laatste twee jaar is ingezet op zichtbare aanwezigheid van de overheid in de kwetsbare wijken. In Carnisse is een stadsmarinier aan de slag gegaan. Ook houdt de burgemeester regelmatig spreekuur in Carnisse.
NB: Bij de verschilscore komen afrondingseffecten voor.

14. Wijkaanpak en participatie: target meedenken en meebeslissen	Meedenken: 30%	n.v.t.	30% (0-meting)	32%	34%	35%	Eindwaarde: 25%
	Meebeslissen: 21%	n.v.t.	21% (0-meting)	23%	24%	25%	Eindwaarde: 17%

Toelichting: De laatste cijfers vallen flink tegen. Van een stijgende lijn voorgaande jaren worden we nu geconfronteerd met een percentage van 25% (meedenken) en 17% (meedoen). Hiermee wordt het target niet gehaald. Dit dwingt tot reflectie. In hoeverre dit gevolg is van de Corona pandemie is niet te zeggen, dat wordt pas zeker als we na de Coronatijd dezelfde meting doen. Maar het is een feit dat alle maatregelen ervoor hebben gezorgd dat er minder kon worden meegedacht en meebesloten, dat er minder werd georganiseerd en dat we minder zichtbaar waren.